Gordana Schmidt,
Anica Zakrajšek &
Anka Hribar Košmerl

VRTOVI, PARKI, ...

Kako uporabiti knjigo Vrtovi, parki, arboretumi pri predmetih Plesno izražanje, Ustvarjalni gib pri pouku in Izražanje z gibom?

Otroci se na vrtovih igrajo, obiskujejo parke, arboretume, v njih opazujejo drevesa, grmovnice in različno cvetje in tudi živali. Po potkah lahko tečejo, se vozijo s kolesi, za drevesi se skrivajo ali okoli njih plešejo.

S plesom pa lahko pokažejo tudi na raznolikost letnih časov.
Pomladi drevesa in grmovnice zacvetijo, na gredah poganjajo rože. V parkih voda igrivo poskakuje v vodometih. V arboretumih pa se potočki vijejo med zelenicami in cvetočimi gredami. Otroci lahko prevzamejo različne vloge: drevesa, grmovja, cveta, metulja, sprostijo lahko svojo domišljijo.
Poleti so drevesa košata, ponujajo svojo senco, ob dežju pa žejno vpijajo vodne kapljice. V rahlem vetru listi šelestijo.
Jeseni pobiramo plodove, kmalu pa drevesa izgubljajo listje. Listi počasi padajo, se vrtinčijo. Ptice selivke zapuščajo naše kraje. Veverice si pripravljajo zimsko zalogo. Drevesa ogolijo in molijo svoje veje v vedno hladnejši zrak.
Pozimi, ko pada sneg, se drevesa krivenčijo pod njegovo težo, včasih kakšna veja poči, se zlomi.

Veliko tega bi se našlo, kar lahko izrazimo s plesom, z gibom.
Zgodba se vsako leto ponavlja in otroci marsikaj opazijo, tudi tiste drobnarije, ki so našim očem skrite. Le spodbuditi jih je treba ali preprosto prisluhniti.
Ob ogledu vrtov, parkov in arboretumov v živo, otroci gibalno prikažejo, kar vidijo.
Otroci lahko prostorske postavitve vrtov in parkov predstavijo v veliki prostorski postavitvi zunaj ali v telovadnici. Postavljajo simetrične in asimetrične zasaditve. S telesom predstavijo simetrična in asimetrična drevesa. Otroci se sami postavijo v obliko nenavadnega drevesa ali pa to naredi manjša skupina otrok. Predstavijo različne liste dreves in njihovo gibanje v vetru.
Opazovanje, tipanje in zaznavanje vonja dreves, lubja, cvetja, trav je prav tako lahko spodbuda za ples.

doc. Gordana Schmidt

Napisale: Gordana Schmidt, Anica Zakrajšek in Anka Hribar Košmerl

VRTOVI, PARKI, ...

Ne-znano

Ilustrirala Anka Hribar Košmerl
Oblikovala: Gordana Schmidt
Pregledala: Dr. Darja Skribe-Dimec & Dr. Ana Kučan
Priredba elektronske izdaje: Sašo Vrabič

Založila:
Pedagoška fakulteta, Predšolska vzgoja,
Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana

Izdano leta 2013

Dostopno na spletni strani:
www2.arnes.si/~gschmi

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

712.253(0.034.2)
379.826(0.034.2)

SCHMIDT, Gordana
Vrtovi, parki, --- [Elektronski vir] / Gordana Schmidt, Anica Zakrajšek in Anka Hribar Košmerl ; ilustrirala Anka Hribar Košmerl. - El. knjiga. - Ljubljana : Pedagoška fakulteta, 2013

Način dostopa (URL): http://www2.arnes.si/~gschmi

ISBN 978-961-253-102-7 (pdf)
1. Zakrajšek, Anica 2. Hribar-Košmerl, Anka
265576448

Kopiranje posameznih delovnih listov v učne namene celo zaželeno

Napisale Gordana Schmidt, Anica Zakrajšek
in Anka Hribar Košmerl
Ilustrirala Anka Hribar Košmerl

VSEBINA

O knjigi »Vrtovi, parki,...« 7
Pozdravljeni: otroci, starši, ... 8
Navodila za barvanje 10
Zeleni prostor in arhitektura 12

KRATKA ZGODOVINA VRTOV

Antični vrtovi 17
Babilonski viseči vrtovi 18
Egipčanski vrt 19
Perzijski vrt 20
Grški vrt 21
Rimski vrt 22
Srednjeveški vrt 23
Mavrski vrt 24
Italijanski renesančni vrt 25
Francoski vrt 26
Angleški vrt 28
Angleški park 30
Japonski vrt 32
Bonsai 34

IN ZDAJ? VESELO NA DELO!

Moj terasasti vrt 37
Egipčanski vrt 39
Praznovanje v mojem vrtu 41
Športni park 43
Hiša v francoskem vrtu 45
Nenavadna obrezana drevesa 46
Hiša v angleškem vrtu 49
Moj sanjski vrt 51
Vrt pri meni doma 53
Poletno okno 55

Zimsko okno ..... 57.
Štirje letni časi 59
Barve 61
Rastlinski vzorec na tkanini 63
Otip površine 65
Oblike listov 67
Oblike krošenj 69
Prostornine 71
Višina dreves 73
Zrcaljenje 75
Park v moji soseščini 77
Natančno opazovanje 79
Misli 81
Pravljica 83
Družinsko drevo 85
Portret častnega gosta 87
Zvočenje 89
Počitniški projekt 91
Darilo 93
Želje 95
Inicialka 97

IN ZA NADALJEVANJE ...

Pot pod noge 98

USTANOVE SE PREDSTAVIJO

Devet naših zgodovinskih parkov in vrtov 101
Alpski botanični vrt v Trenti 103
Arboretum Vočji Potok 105
Botanični vrt v Ljubljani 107
Triglavski narodni park - Soška pot 109
Herbarijske zbirke Prirodoslovnega muzeja Slovenije 110

LITERATURA

..... 113

O AVTORICAH

..... 115

O knjigi »Vrtovi, parki, ...«

Vesela sem, da se bo na slovenskem knjižnem trgu pojavila knjiga, ki bo otrokom omogočila na ustvarjalen način spoznati tisti del narave, ki smo ga ljudje uredili zato, da bi si naravo čim bolj približali. Med množico knjig, ki otroke vabijo v »idilično« naravo, kot je gozd ali travnik, je prav dobrodošla knjiga, ki otrokom pove, da lahko spoznajo veliko zanimivega tudi v naravi, ki jo je človek močno preoblikoval.

Še vedno imam pred očmi napis na kamniti tabli pred osnovno šolo: »Ne hodi po travi!«. Le kako naj otroci spoznajo travo, če ne tako, da si jo od blizu pogledajo, se je dotaknejo, jo povohajo itd. In ta knjiga je vabilo otrokom, da spoznajo vrtove in parke prav na tak, neposreden način.

In ne le to: Gordana, Anica in Anka, kakor se avtorice preprosto imenujejo, ko nagovarjajo otroke, so k spoznavanju pristopile izjemno celovito. V knjigi se namreč prepletajo estetski, umetniški, naravoslovni in zgodovinski vidiki. Zelo kvalitetni in otrokom primerni so opisi zgodovinskega pregleda razvoja parkov. Prav lahko je ob branju pozabiti na današnji čas in se vživeti v vrtove antike, srednjega veka, renesanse... Tudi ostalo besedilo je zelo dobro.

Čeprav je knjiga »Vrtovi, parki, ...« namenjena otrokom, sem prepričana, da bo zanimiva tudi za mnoge odrasle, saj spodbuja, da se ozremo na svet okoli sebe na nekoliko nenavaden način.

Doc. dr. Darja Skribe -Dimec
Pedagoška fakulteta v Ljubljani

POZDRAVLJENI: OTROCI, STARŠI, BABICE, DEDKI, VZGOJITELJI-CE, UČITELJI-CE, ...

Želja predstaviti in približati otrokom parke, vrtove in arboretume na čim bolj dostopen način, nas je spodbudila k izdelavi te slikanice - pobarvanke, ki je pred vami.

Parke, vrtove, arboretume, alpinetume in druga urejena okolja si lahko otroci ogledajo ob pomoči organiziranega vodstva, kjer se seznanijo z vrstami rastlin, časom njihovega cvetenja, morda celo z dobrimi sosedskimi odnosi med rastlinami in z vrsto drugih skrivnosti rastlinskega sveta.
Naš namen je otrokom približati park z estetskega in umetniškega vidika ter jih spodbuditi k samostojnemu lastnemu spoznavanju in ustvarjanju, saj jim izkustveno učenje daje največ. Ob tem občutijo naravo kot spodbudo za lastno ustvarjanje na različnih umetniških področjih.

Knjiga o žuželkah ali ogled zbirke v prirodoslovnem muzeju nam lahko ponujata odlično izhodišče za razmišljanje, za ustvarjanje domišljijskih kostumov za naše šolske gledališke predstave ali like v lutkovni igrici.
Tudi ogled parka, vrta ali arboretuma nam poleg vrste bioloških spoznanj nudi tudi sporočila iz zgodovine tovrstne človeške ustvarjalnosti: iz umetnostne in socialne zgodovine, estetike, mode in še česa. Obenem lahko otroke, njihove starše ali pedagoge spodbuja k neomejeni domišljiji ter k najrazličnejšim estetskim, pa tudi čisto praktičnim ustvarjalnostim.

Otroci seveda ne vedo, da je lahko ogled parka, obisk muzeja ali galerije spodbuda za njihovo nadaljnje, povsem novo udejstvovanje na različnih umetniških in celo tehničnih področjih. Za ustvarjalno vzpodbudo potrebujejo ustrezno animacijo, ki jo skušajo ponuditi priloženi informacijski in delovni listi.

Otrok naj si sam izbere vsebino, ki jo bo s sodelovanjem staršev začel najprej raziskovati. Obdela naj le toliko listov, kot jih želi, kajti celo knjigo bo lahko predelal šele v daljšem obdobju.
V vrtcih in šolah lahko vključujemo vsebinska področja v projektno delo, ki lahko traja tudi celo leto.

Prepričane smo, da bodo otroci z vašo pomočjo ob marsikaterem listu našli kaj zanimivega, kar bo obogatilo vaše sprehode, oglede, kramljanja in ustvarjanje z njimi. Morda boste prvič obiskali in si ogledali botanični vrt, park, alpinetum ali arboretum ter ga videli z drugega gledišča. Morda boste skupaj z mladežjo obogatili vaš domači vrt ali nasad okoli vrtca, šole, ...

Veliko veselja vam pri tem želijo

Gordana,
Anica in
Anka

NAVODILA ZA BARVANJE

FLOMASTRI

Poteza pri barvanju s flomastri naj bo mehka. Prijetno je barvati, dokler so flomastri sveži.

Zakaj so primerni?
Za zelo žive površine in za barvanje podrobnosti.

Na kaj moramo paziti?
Če barvamo večje površine, je poudarjena oblika vsake črte. Obliko črte prilagodimo motivu, ki ga barvamo.

AKVAREL - VODENKE

Običajno nastaja akvarel na posebnem, debelejšem papirju. Tukaj pa imamo možnost preizkusiti akvarelne učinke na tanjšem papirju.
List iz knjige previdno iztrgamo, izrežemo ali pa vzamemo nov list papirja in ga prilepimo po vseh stranicah z lepilnim trakom na podlago (desko, karton, mizo, ...), ker se pri barvanju papir guba. Od podlage ga odlepimo šele takrat, ko so barve suhe. Nato lahko naš akvarel prilepimo nazaj v knjigo.

Prednosti
Z debelim (ploščatim) čopičem lahko naenkrat prebarvamo večje površine. Površino papirja najprej navlažimo z rahlo mokrim čopičem, šele nato nanesemo zaželene barvne odtenke. Pri tem pride do zanimivega prelivanja odtenkov.
Pri akvarelu belo barvo predstavlja kar belina papirja, zato to območje ne vlažimo.

Na kaj moramo paziti?
Preden nanesemo naslednjo barvo, se mora prejšnja posušiti, sicer se barve prelivajo in dosežemo drugačen vtis.
Čopič naj ne bo preveč moker, sicer se papir preveč naguba. V vodo pomočen čopič pritisnemo ob rob posodice, da čim več vode odteče. Potem nanesemo barvo na vlažen ali suh papir.

GVAŠ

Podoben je akvarelu, zato veljajo zanj podobne zahteve. Razlika je v tem, da nam pri akvarelu belo barvo predstavlja kar belina papirja, pri gvašu pa belo barvo dodajamo. Ko belo barvo zmešamo z ostalimi barvami, dobimo goste, prekrivajoče odtenke.

Zakaj je primeren?
Pri mešanju z belo barvo dobimo zelo lepe pastelne tone: roza, vijolično, nežne odtenke oranžne, svetlomodre barve itd.

VOŠČENKE

Z njimi se lotimo večjih barvnih površin. Sled je nežna. Če želimo bolj intenziven ton, moramo barvico močneje pritisniti. Na večji površini lahko opazimo posamezne drobce barv, ki dajejo sliki zanimivo zrnatost.

Na kaj moramo paziti?
Barvice se med barvanjem obrabljajo. Konica barvice se iz trenutka v trenutek spreminja. Če želimo narisati neko podrobnost, moramo paziti, s katerim delom barvice bomo risali potezo.

Posebni učinki
Če želimo pobarvati zares velike površine, lahko voščenko odvijemo, jo položimo na papir in povlečemo po papirju.
Če položimo papir na hrapavo površino (lesena deska, debela tkanina, raskav papir, ...), se pri barvanju vzorec podlage odtisne na papir in nastane zelo zanimiva tekstura (odtis).

BARVNI SVINČNIKI

Z njimi dobimo nežne, natančne poteze, lahko tudi bolj intenzivne, če s svinčnikom malo močneje pritisnemo.

Na kaj moramo paziti?
Ne smemo preveč pritiskati, da se papir ne pretrga.

Posebni učinki.
Če barvico pomočimo v kapljico vode, je barva še bolj močna. Ta učinek lahko uporabimo na manjšem delu risbe in ji damo na ta način nek poseben poudarek.

ZELENI PROSTOR IN ARHITEKTURA

Ko so se ljudje zaradi vremenskih razmer zaprli v prostore, kjer živijo in delajo, so začeli pogrešati naravo - rastline, reke, hribe, živali, ...
Zato so naravo približali svojim bivališčem.

Če se seznanjamo z zgodovino arhitekture, to je vsega zidanega, kar je nastalo na svetu, se vedno srečamo tudi z zelenjem. Vse stanovanjske hiše, šole, uradi, gledališča, cerkve, bolnice, športni objekti, tovarne in ostale zgradbe so bili vedno in so še obdani z zelenjem. Zelenje so tja ljudje vedno sadili načrtno. Pri tem so ugotovili, da je potrebno misliti na veliko stvari:

- ali so tla ravna ali na pobočju,
- ali je zemlja rodovitna ali pusta,
- ali je podnebje ostro ali blago,
- ali je v bližini potoček, reka, jezero ali ne,
- ali tam že kaj raste ali ne,
- ali so tam klopi, potke ali jih ni,
- ali so tam lepi razgledi na okolico ali ne...

Na vse to seveda velja misliti še danes.
Ko vse to ugotovimo, lažje razmišljamo naprej:

- ali potrebujemo veliko prostora za igrišče,
- ali potrebujemo mirne kotičke za branje in razmišljanje,
- ali se bomo po tem prostoru sprehajali tudi ponoči,
- ali hodimo po tem prostoru bosi, v športnih copatih, v čevljih ali salonarjih,
- ali se bo tam zadrževalo veliko ali malo ljudi,
- ali bi v tem prostoru radi opazovali ribe, ptice, race, veverice, metulje, čebele, ...
- ali bi radi videli tudi kak predmet, ki je delo narave ali človeških rok,
- ali bi radi sledili cvetenju rastlin od zgodnje pomladi do pozne jeseni,
- ali bi radi sredi zime opazovali rastline, obložene s snegom,
- ali bi pozimi rastline radi zaščitili v steklenjake...

Ko razmišljamo o tem in morda še o čem, se ozremo na stavbo, okoli katere bomo uredili zeleni prostor ali na kraj, kjer načrtujemo velike in majhne

mestne parke, pa tudi na poti in ceste. Sedemo za mizo in rišemo vse, kar je tam in nam je všeč, zraven pa dorišemo še vse tisto, česar ne potrebujemo tako zelo nujno, vendar bi radi imeli.

Nato se lotijo dela vrtnarji. Ob pravem času bodo zasadili zelenje in tudi kasneje skrbeli zanj. Gnojili ga bodo in zalivali in tako omogočili osnovne pogoje za rast. Velikokrat ga bodo obrezovali in oblikovali po zapovedih mode in modnih muhah, kar je včasih za rastline slabše kot dobro. Prav zaradi teh razlogov moramo ob našem druženju z naravo tudi sami paziti, da zelenja ne poškodujemo.

Način oblikovanja zelenega prostora se je s stoletji spreminjal tako, kot se je spreminjal način življenja. Ker so vrtovi minljivi, čeprav dosežejo nekatera drevesa starost tudi tisoč let, danes nimamo ohranjenih vrtov iz davnih časov. Poznamo jih le iz zapiskov, slik in načrtov.

KRATKA ZGODOVINA VRTOV

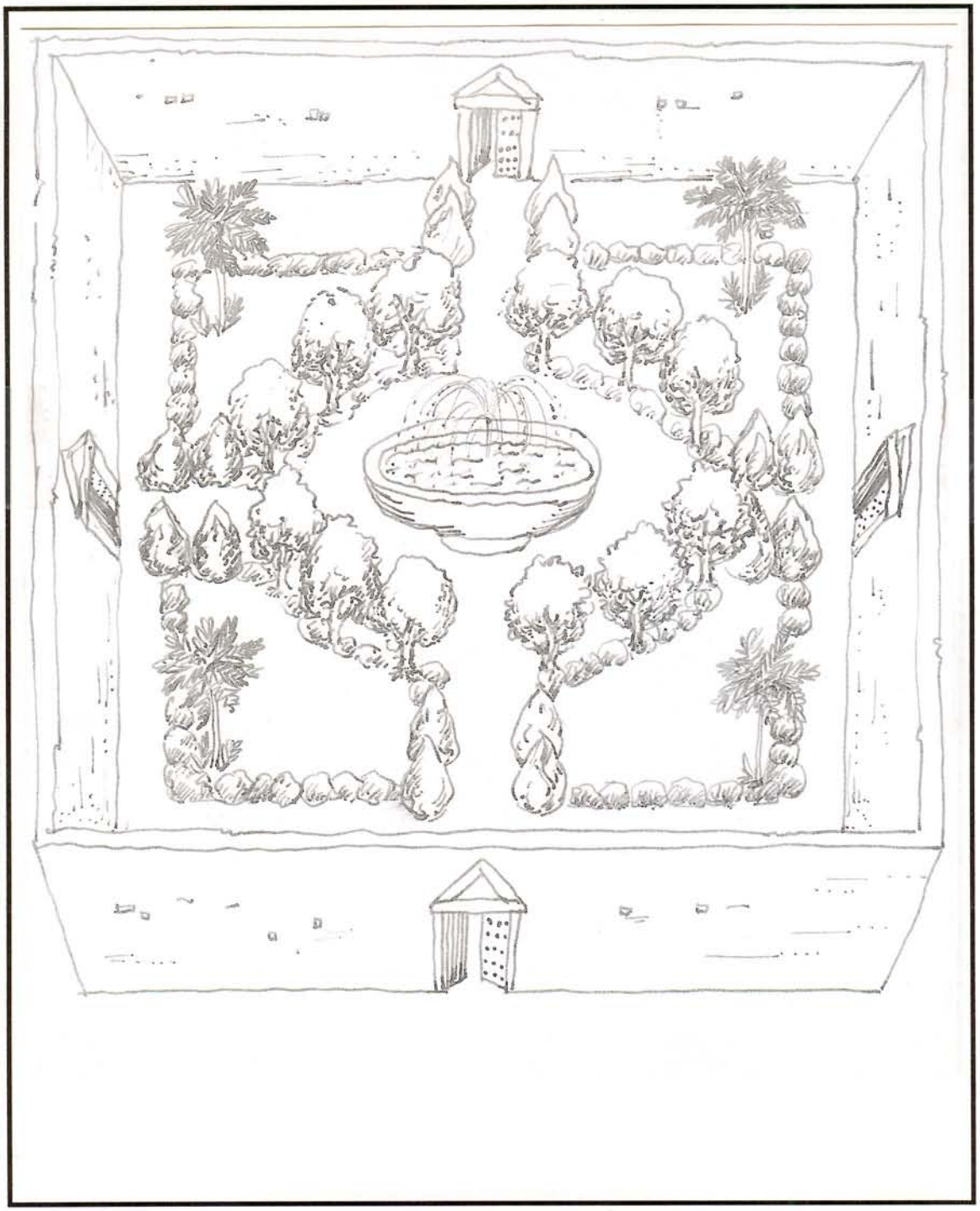

VRTOVI V ANTIČNI DOBI imajo pri Egipčanih, Medejcih, Perzijcih, Indijcih, Babiloncih in Kitajcih enako osnovo: dve sekajoči se poti, ki tvorita štiri polja, osrednji motiv je ribnik ali jezerce. V vsakem vrtu je senčnica iz visokih dreves, vrtove pa obdajajo mogočni zidovi. Že sam pojem »orientalski vrt« da slutiti, da je tam podnebje toplo, suho in vetrovno ter je prav zavoljo tega potreba po senci in vodi tako zelo velika. Z zidom ločijo prostor od ostalega okolja, hkrati pa zid varuje rastline pred vetrom in nepovabljenimi obiskovalci.

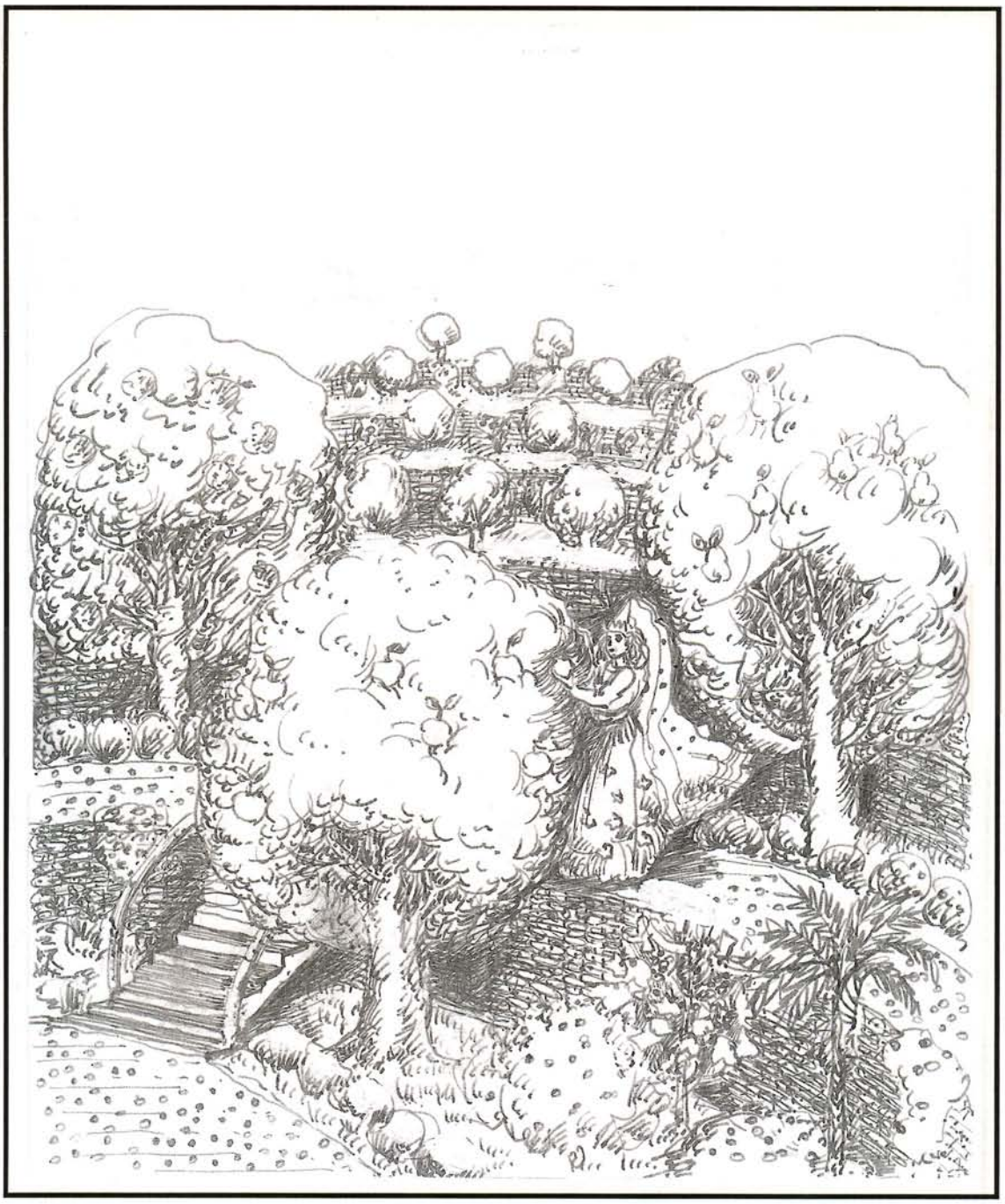

BABILONSKE VISEČE VRTOVE, ki so eno od sedmih čudes Starega sveta, so zgradili v času kraljice Semiramide v osmem stoletju pred našim štetjem. O njih vemo samo iz starih zapisov. Od običajnih vrtov so se razlikovali po tem, da so jih sezidali na ravnici, kot veliko skledo, v kateri so si po notranji strani stopničasto sledile terase. Tako so kraljici omogočili, da je nabirala sadeže z drevesnih krošenj kar z zgornje terase in ji ni bilo potrebno lesti na lestve. Tudi kraljica je vedela, da je najslajše tisto sadje, ki ga naberemo sami. Najvišja terasa je bila oddaljena od tal petindvajset metrov, vseh teras pa je bilo dvajset.

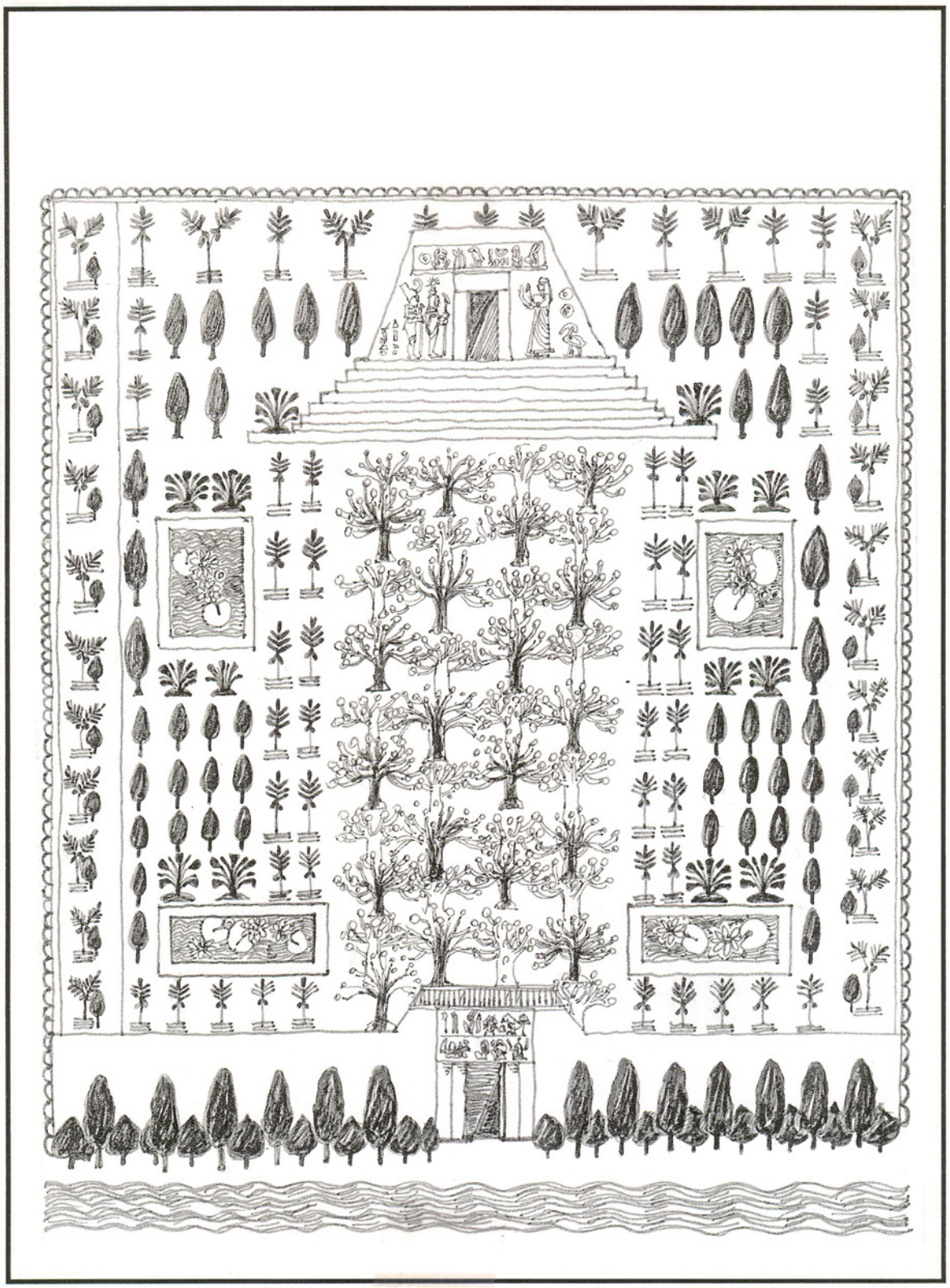

EGIPČANSKI VRTOVI so bili razdeljeni na pravokotnike, v katerih so bile posebej zasajene fige, posebej dateljni, pa palme, granatna jabolka in druge rastline. Ločevala jih je živa meja. Steze so bile zasenčene s plezalkami. Z zunanje strani vrta so bili drevoredi palm in cipres.

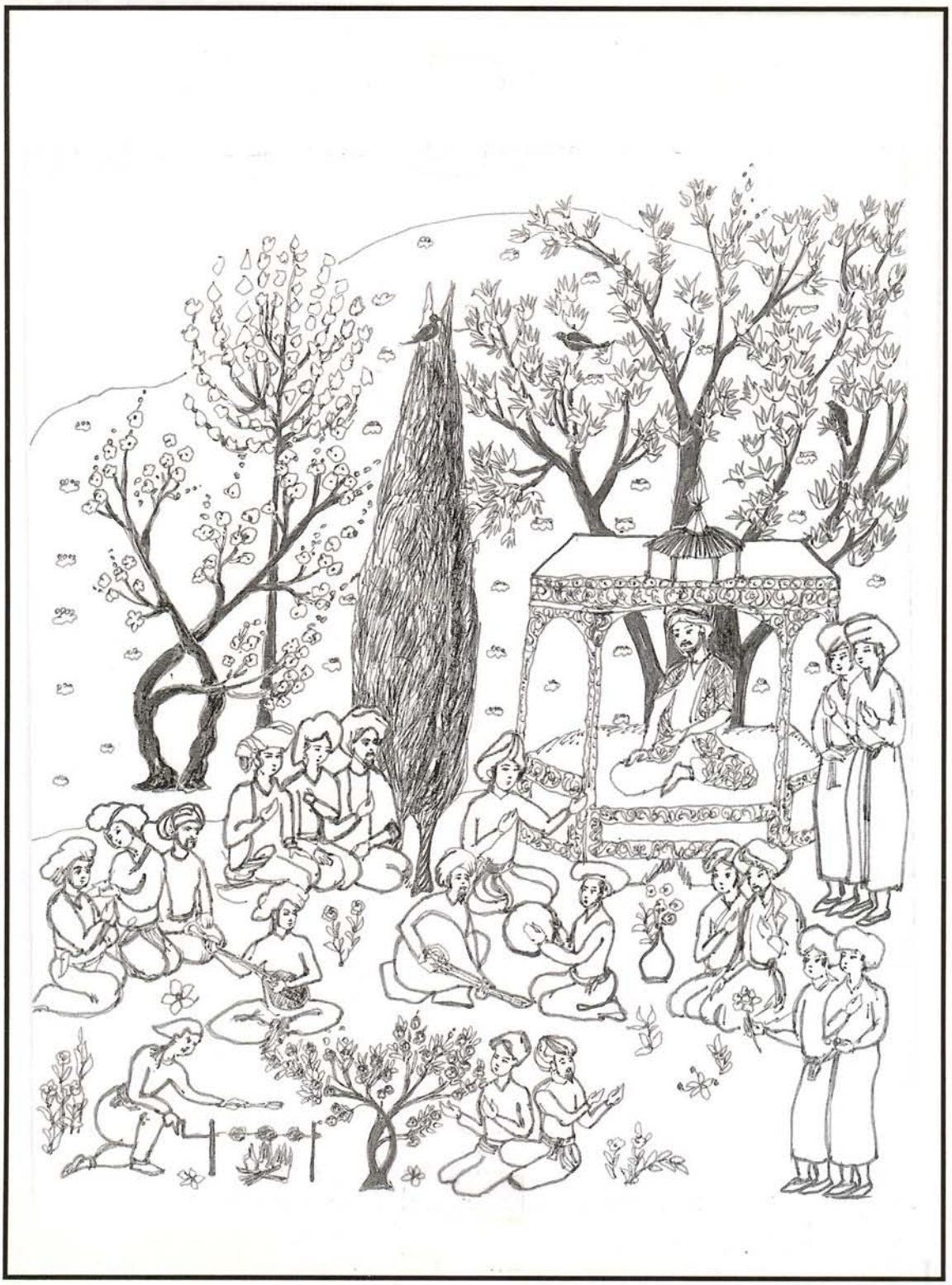

PERZIJSKI VRTOVI so bili zaradi hribovite oblike terena največkrat oblikovani terasasto. Tako oblikovane vrtove srečamo danes v Dalmaciji, Južni Ameriki in drugod po svetu. Bili so zelo veliki. V njih je kralj Kir prirejal veličastna praznovanja z mnogimi gosti. Najbrž bi bil med njimi tudi ti, če bi takrat živel.

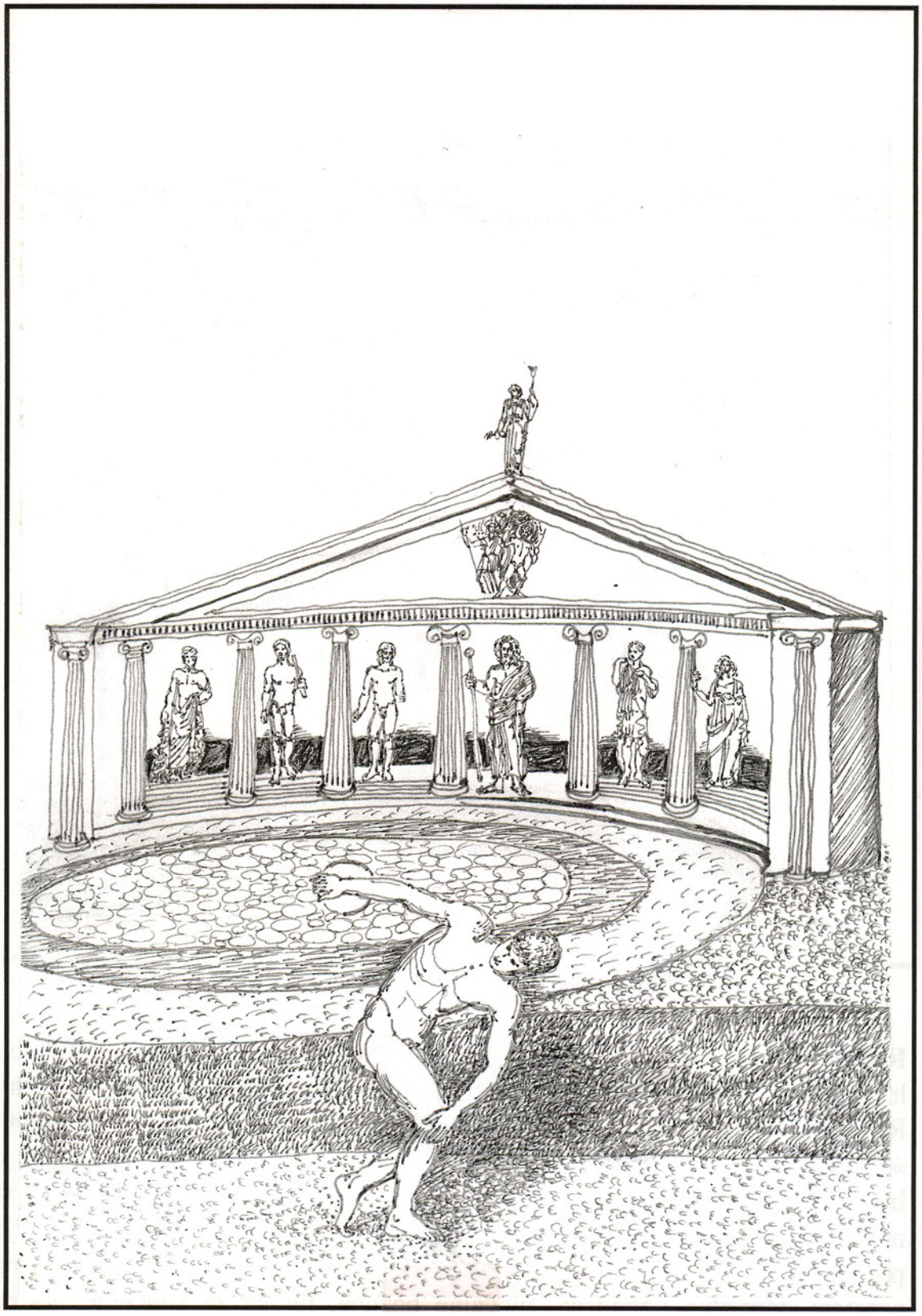

GRŠKI VRTOVI so bili prvi športni parki. Današnje olimpijske igre imajo svoje predhodnike v antični Grčiji, kjer so v vrtovih izvajali telovadne vaje in imeli tekmovanja v atletiki.

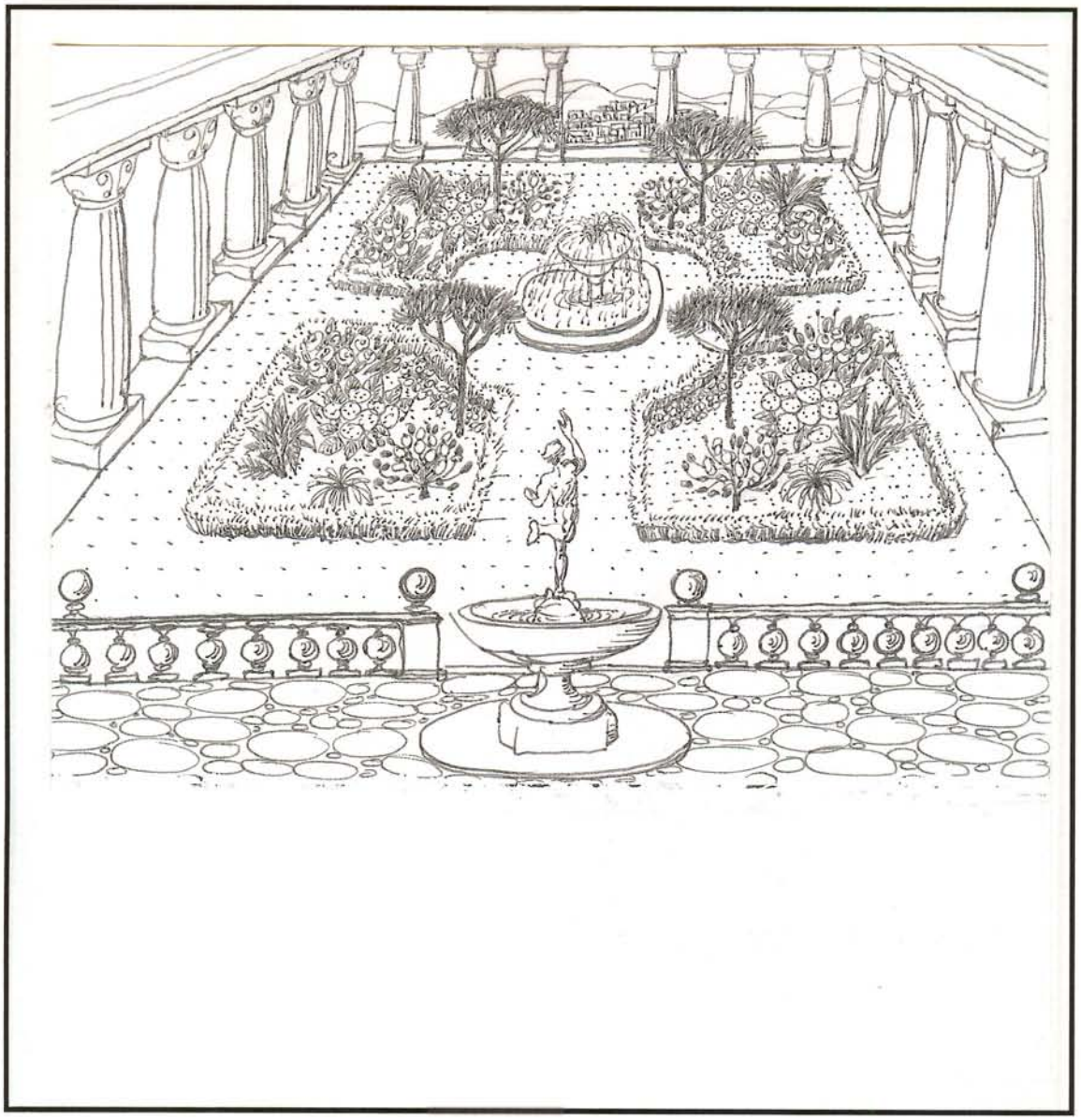

RIMSKI VRTOVI so bili zelo raznoliki. Pri postavljanju hiš in palač je bil lep razgled ali kot so temu rekli: »bel vedere«, zelo pomemben. Bogati Rimljani so svoje počitniške hiše načrtovali tako, da so po posestvih »raztresli« posamezne objekte, ki so imeli od vsepovsod lep razgled. Vrt je bil temu primerno oblikovan. Prepletale so se terase, stebrišča, vodnjaki iz marmorja in bazeni. Stopnišča in blagi vzponi so vodili v višje ali nižje predele vrta. Zelo bogati meščani so imeli še športna igrišča, gledališča na prostem, termalna kopališča, plavalne bazene, terase za sončenje, lastne živalske vrtove ter paviljone s pozlačenimi in srebrnimi klopmi za počivanje. Paviljoni so bile luksuzne vrtne ute. Sezidane so bile iz kamna in marmorja, s stebri in z zavesami. Te so v vetru frfotale in pričarale skrivnostno vzdušje. Ne boste verjeli, toda Rimljani so bili prvi, ki so se spomnili obrezovati žive meje v različne oblike, celo oblike živali in ljudi jim niso bile tuje.

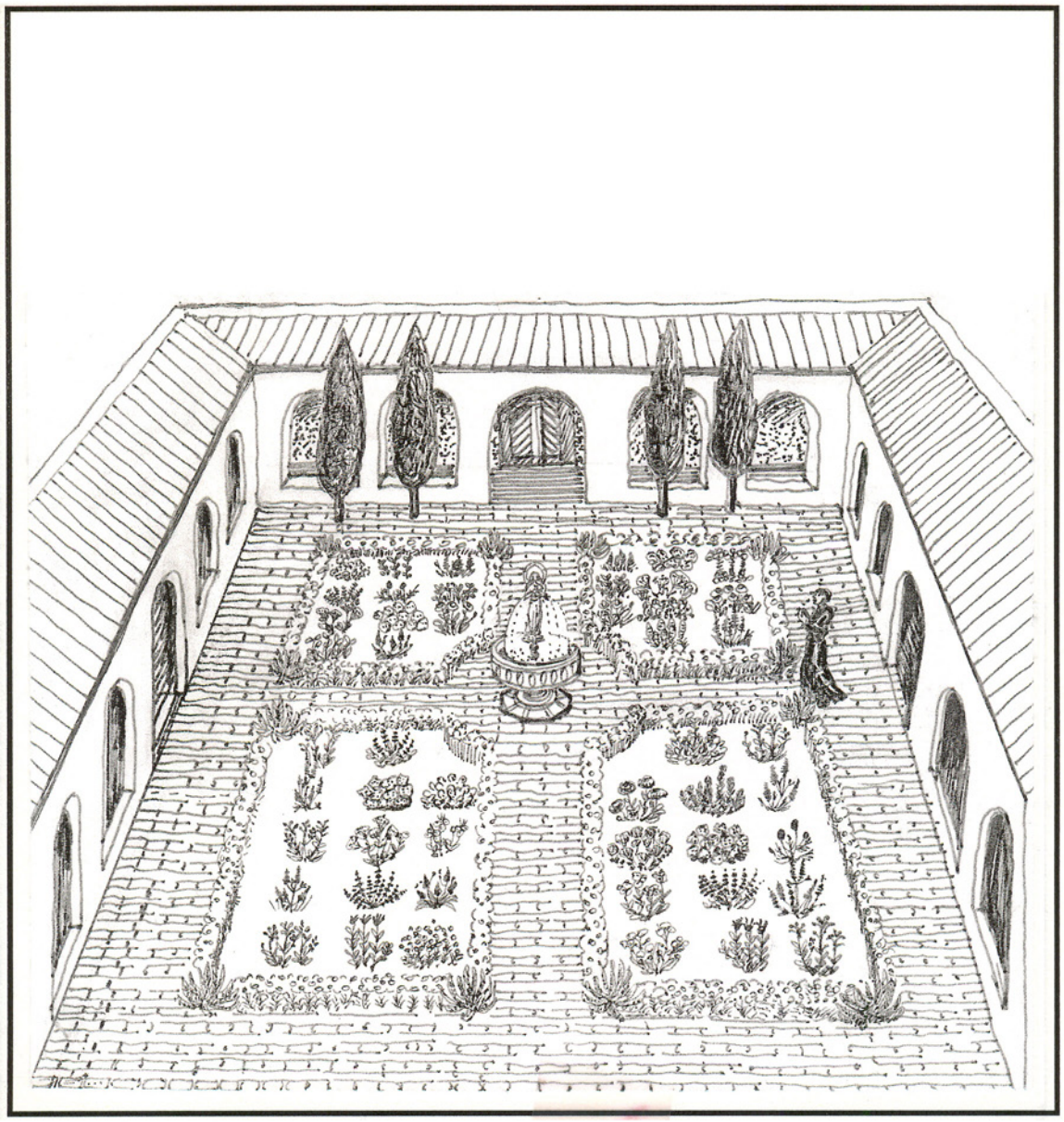

SREDNJEVEŠKI VRTOVI so bili skromni. Zelo razburkano življenje je povzročilo, da se ljudje niso posvečali vrtovom v tolikšni meri kot prej. Ohranili so se v samostanih, kjer so menihi največji del vrta namenili sadovnjaku in pridelavi zdravilnih rastlin.

Križarji so s svojih pohodov iz vzhodnih dežel prinesli v Evropo semena, čebulice in sadike do tedaj še neznanih rastlin. Tako je zanimanje za vrtove ponovno oživelo. Poleg samostanskih vrtov so začeli nastajati tudi vrtovi okoli viteških gradov.

V Franciji so v kraljevskih vrtovih in v vrtovih premožnih ljudi pogosto naredili tudi vivarij, v katerem so gojili eksotične živali. Tu so bila tudi skrivališča za kače in kuščarje. V veselje obiskovalcev so naredili labirinte iz živih mej, umetne votline in paviljone s čudežnimi mehanizmi. To so bili pravzaprav predhodniki današnjih zabaviščnih parkov.

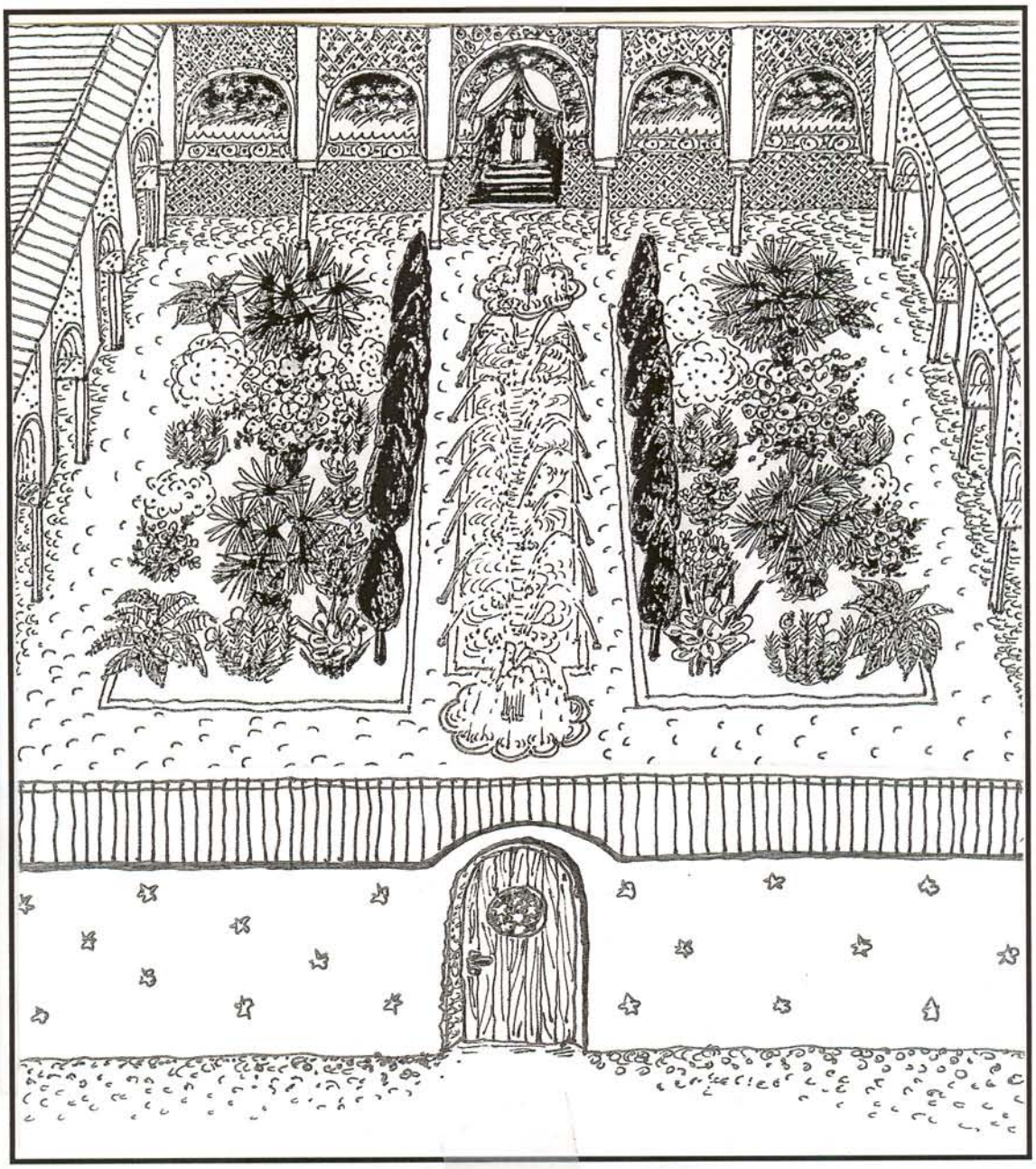

V Španiji so se snovalci vrtov zgledovali po daljnih vzhodnih krajih. V tem času so del Španije zasedli Arabci, zatotam se je tam razvil mavrski slog. Tudi način življenja se je razlikoval od preostale Evrope. Življenje se je bolj odvijalo v hiši, zato se je vrt preselil v sredino hiše.

Za **MAVRSKI VRT** so značilni trije osnovni elementi. To so: voda, barve in vonji. Močne barvne učinke so dosegli z uporabo keramičnih ploščic v temnomodri, zeleni in zlati barvi. Z njimi so oblagali fontane, bazene, zidove in klopi. Z dišečimi rastlinami, kot so jasmin, hijacinta, sivka, rožmarin, vrtnice, limone, so s skrbnim združevanjem različnih vonjev ustvarili nove. Zato so bili mavrski sprehodi ... dišeči.

Današnji atrijski vrt ima svoje korenine prav v mavrskem vrtu.

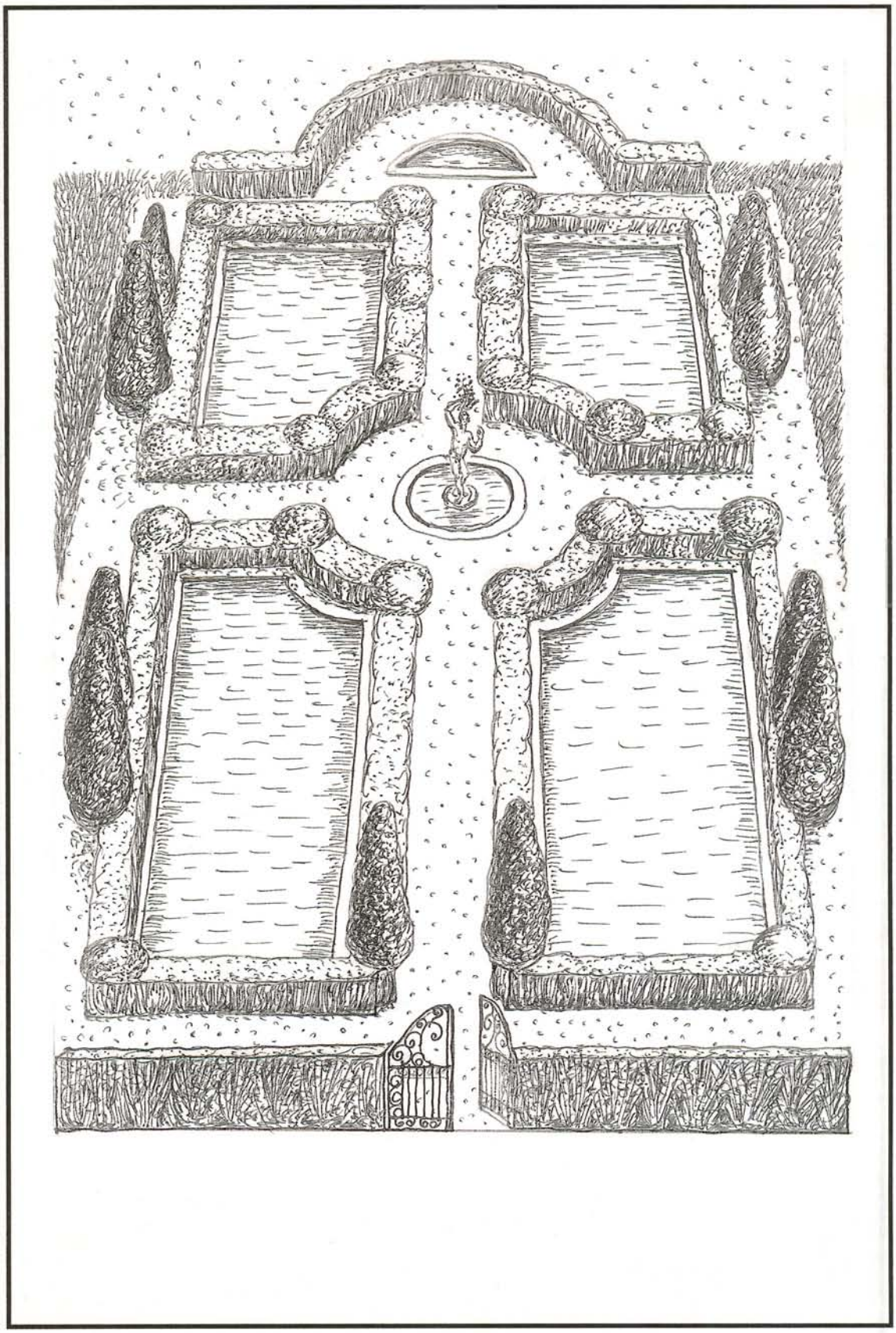

ITALIJANSKI RENESANČNI VRT

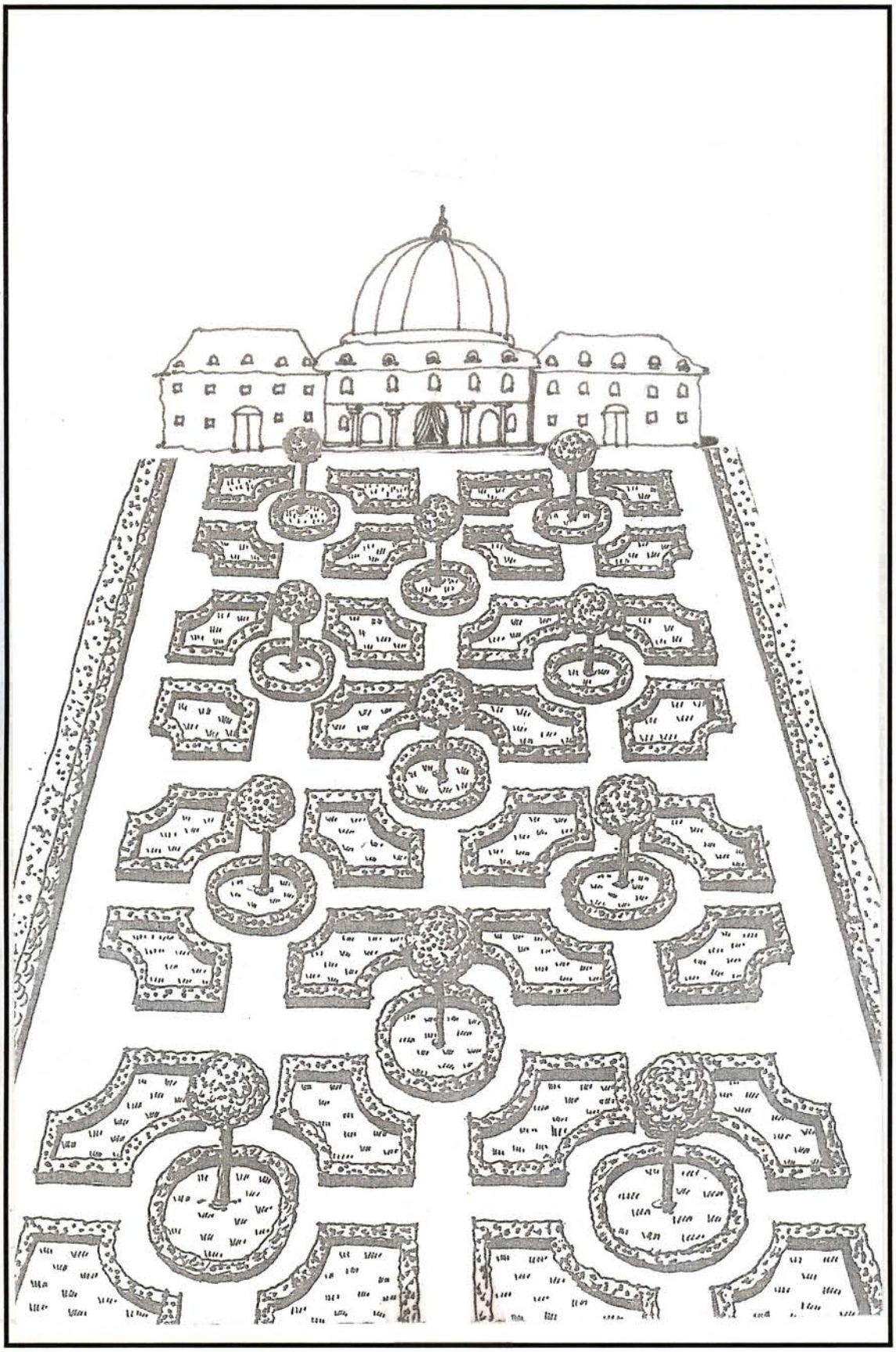

FRANCOSKI VRT

Renesansa pomeni preporod. V petnajstem stoletju so se ljudje ozirali nazaj, na čas razcveta antične kulture, ki jim je bila vzor in spodbuda za rojstvo novega sloga v vseh zvrsteh umetnosti.

ITALIJANSKI RENESANČNI VRTOVI postanejo simetrični, bolj čipkasto-cvetličnega videza. Vrtne steze so širše. Celotni videz vrta se oddalji od naravnega videza pokrajine. Tako kot so hiše postale zelo simetrične, so tudi vrtove vse bolj prilagajali temu načelu. Simetrijo vrtov so obogatili z raznimi geometrijskimi in prostimi oblikami: pravokotniki, kvadrati, krogi, trikotniki, elipsami, mnogokotniki, vijugami, diagonalami itd. Videz vrta bi lahko primerjali s čipkastim prtom. Antični duh se je zrcalil v postavljanju številnih kipov. Tudi krošnje dreves so obrezovali v obliki različnih figur.

Vrtnarji **FRANCOSKIH VRTOV** so se v istem času zgledovali po italijanskih vrtovih, ki so sicer bili v hribovitih pokrajinah, francoski pa so bili v ravninah. Ker je pogled na park lepši, če ga gledamo kot »na krožniku«, so gradili umetne terase samo za občudovanje parka. Kdor je videl orientalsko preprogo, si bo lažje predstavljal, kakšni so bili ti parki. Med rastlinami so se vile stezice, posute s peskom, ki je bil tudi pobarvan (pomešan s zdrobljeno opeko).

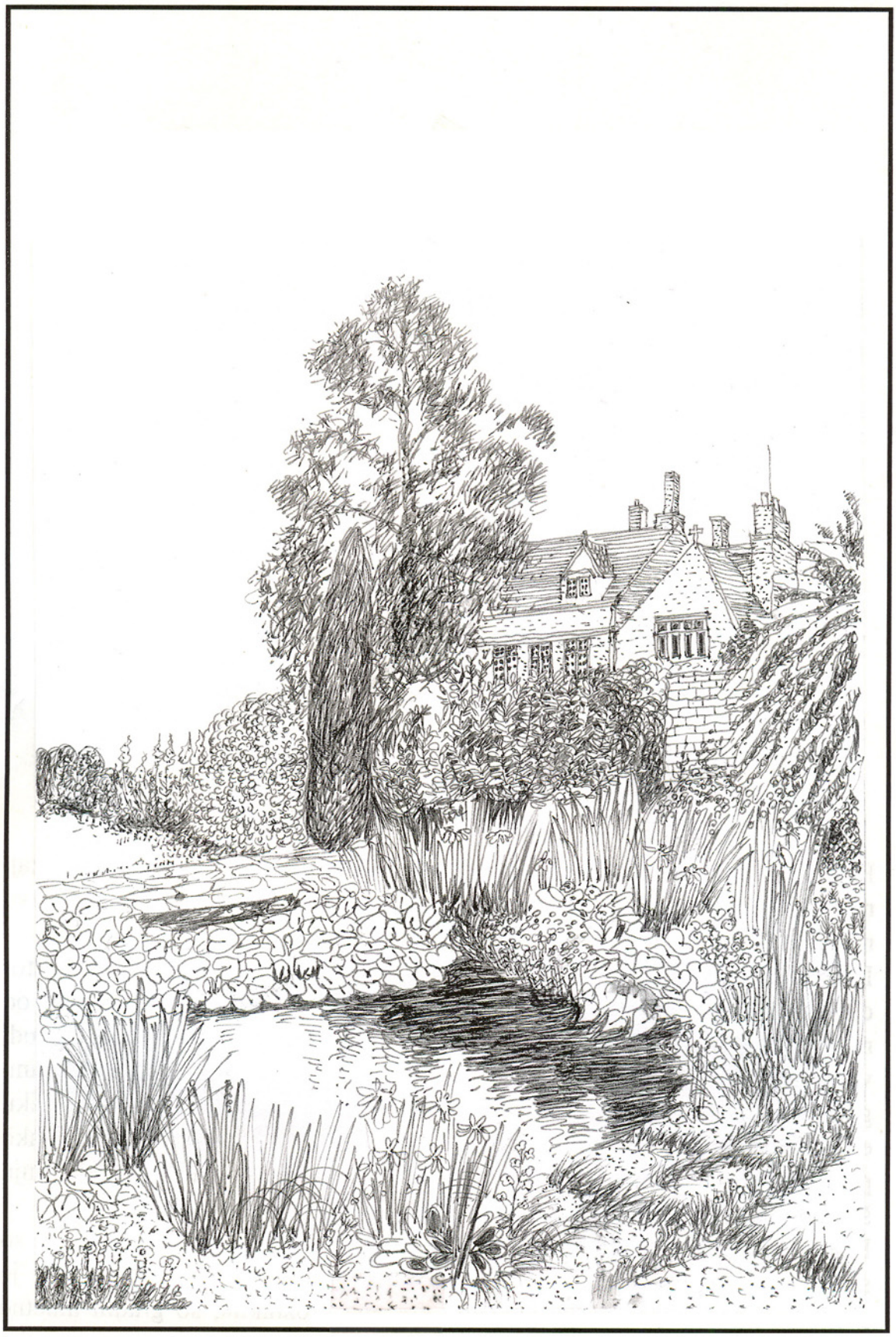

ANGLEŠKI VRT

Sedaj bomo skočili v osemnajsto stoletje, ko so vrtovi dobili obliko, kakršno poznamo še danes.

ANGLEŠKI VRT je po vsebini enak prejšnjim vrtovom. V njem rastejo drevesa, grmičevje in druge rastline, razpeljane so poti in razporejene vodne ter travnate površine. Morda se sliši nenavadno, toda angleški park spominja na otroško igro »figure metat'«. Vsak posamezni del vrta je lep v svoji nenavadnosti in si ga lahko ogledujemo z vseh strani. Včasih so ena, dve ali tri rastline postavljene skupaj kakor po naključju. V angleškem vrtu je vse zelo naravno. Jasno je, da so vrtni arhitekti delali drugače. Dreves in jezer, grmičkov in mostičkov niso "metali okoli", temveč so jih skrbno postavljali v prostor, da je imel vsak okrog sebe dovolj prostora, vsaka rastlina ustrezno zemljo, pravilno osvetlitev, pravega soseda. Da bi čim bolj uživali v teh lepotah, so stezice speljane v vijugah, da posamezne elemente vidimo z več strani. Jasno, da je tu tudi voda: naravna jezera in potočki, čez katere se pnejo leseni mostički. Tisto, kar vas bo gotovo najbolj navdušilo, so veliki travniki, po katerih se lahko podite. Kakšno presenečenje, če si predstavljamo Angleže le z dežnikom, aktovko in polcilindrom na glavi!

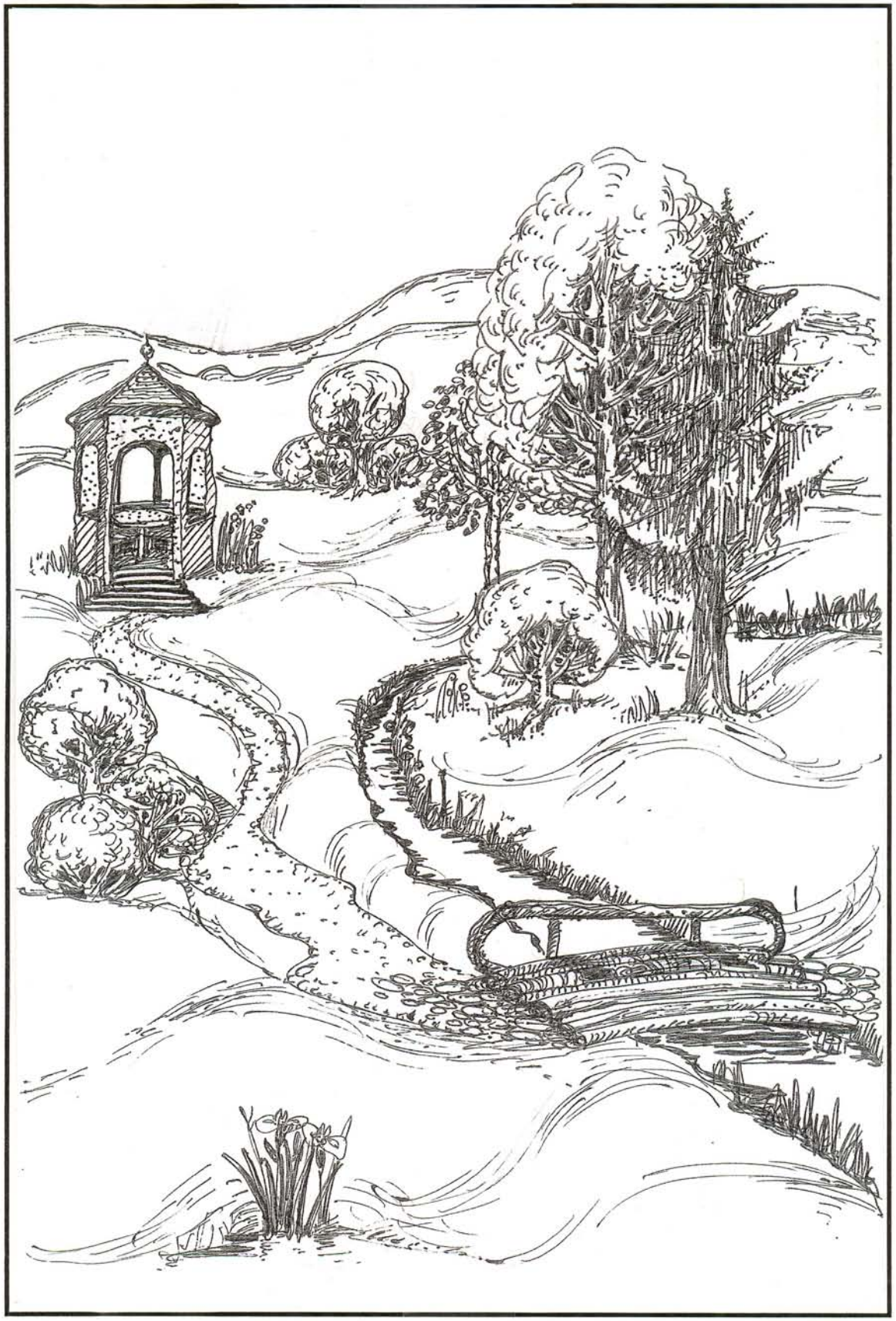

ANGLEŠKI PARK

ANGLEŠKI PARK je postavljen v valovit teren in je zelo velik. Tu in tam so skupine dreves in v njem je malo rož. Posebnost teh parkov je, da so v njem vedno tri točke, ki te vabijo, da jih obiščeš. To so mostiček čez potok, rotonda in paviljon. Rotonda je okrogla stavba s stebri in streho v obliki kupole. Paviljon pa je vrtna lopa ali kot pravimo pri nas senčnica. Tako si v parku, če si stal pri eni od treh točk, vedno videl še ostali dve. Če si stal na mostičku, si na eni strani videl rotondo, na drugi strani pa paviljon. Tisto, kar vas bo gotovo najbolj navdušilo, so veliki travniki, po katerih se lahko podite.

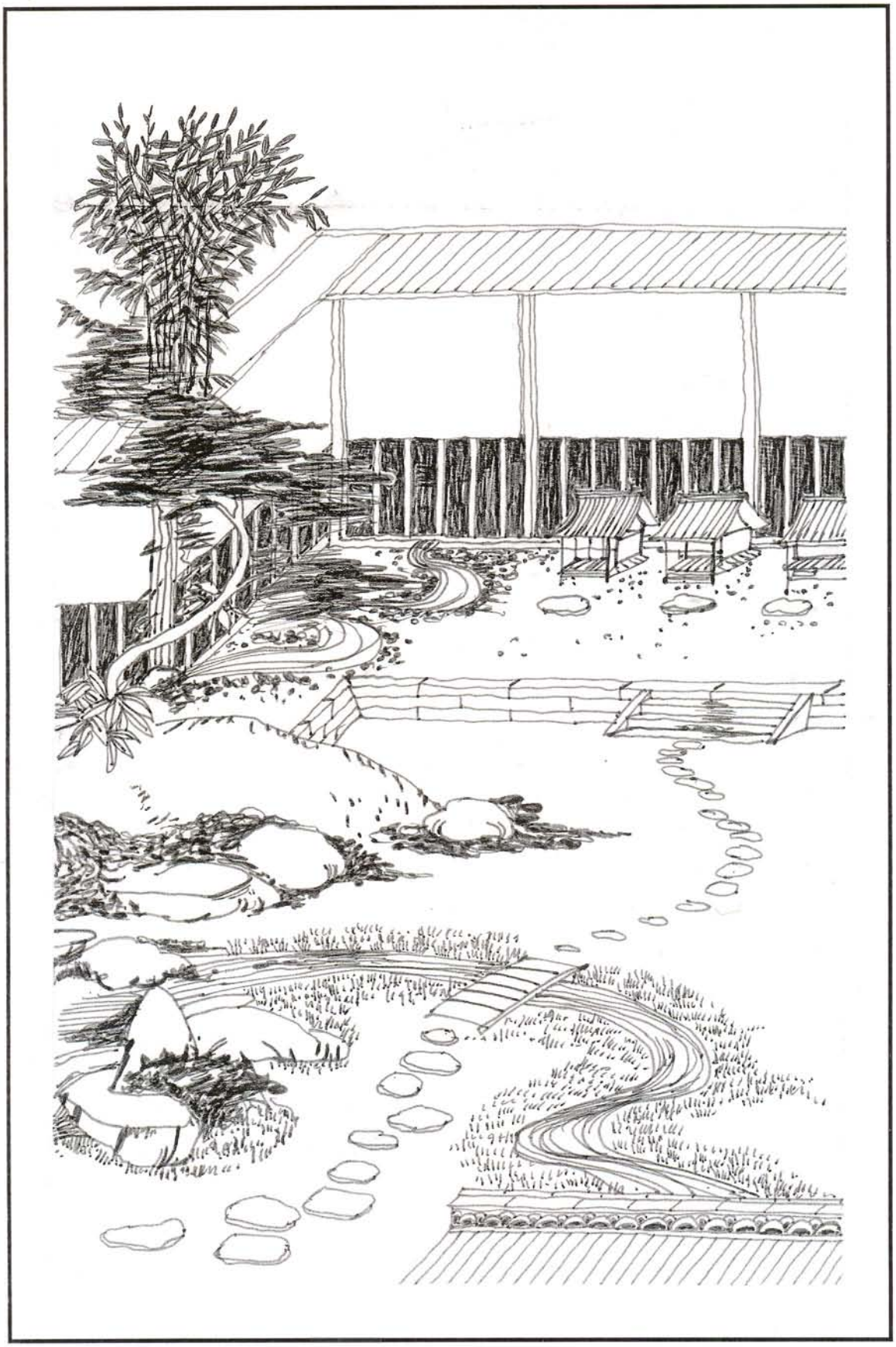

JAPONSKI VRT

JAPONSKI VRT je kot Japonska, daleč od Evrope, za nas še vedno skrivnostna. Če smo se kdaj srečali z njihovimi pismenkami, slikami, poezijo imenovano haiku, daje slutiti, da so tudi njihovi vrtovi nekaj čisto posebnega. Vrt ni namenjen temu, da bi se podili po njem in gledanju cvetnih vzorcev, temveč je prostor, kamor se umaknemo v samoto. V tem vrtu smo sami in razmišljamo... Da bi nam misli lepše tekle, sta tam kamen in pesek, ki nas spomnita na počasno spreminjanje, mogoče tudi na potrpežljivost, na odločnost...

Razmisli, na kaj vse pomisliš ob gledanju kamna.

Potem je tu voda. Ta je lahko v kadi, jezercu, potočku, slapu, lahko jo tudi pijemo in poslušamo, kako teče ali kaplja, gledamo vodne kolobarje, ki nastanejo ob kapljicah, ki padajo na vodno gladino. Le pomisli, kam ti lahko zbežijo misli. Tu so še rastline: drevesa, trsje, grmi, lokvanji..., ki so tam zato, da nas spomnijo na hitrejše spremembe kot pri kamnu in na dejstvo, da se te spremembe ponavljajo vsako leto ob istem času. Morda se tudi naše razpoloženje tako spreminja?

Japonci vsako jutro z posebnimi grabljami pograbijo pesek, da je videti kot počesani kodrasti lasje, kar je uvod v njihovo razmišljanje. Takemu razmišljanju rečemo meditacija. Zaradi vsega tega je za nas, Evropejce, tak vrt nenavadno privlačen in ga včasih prenesemo v naš prostor.

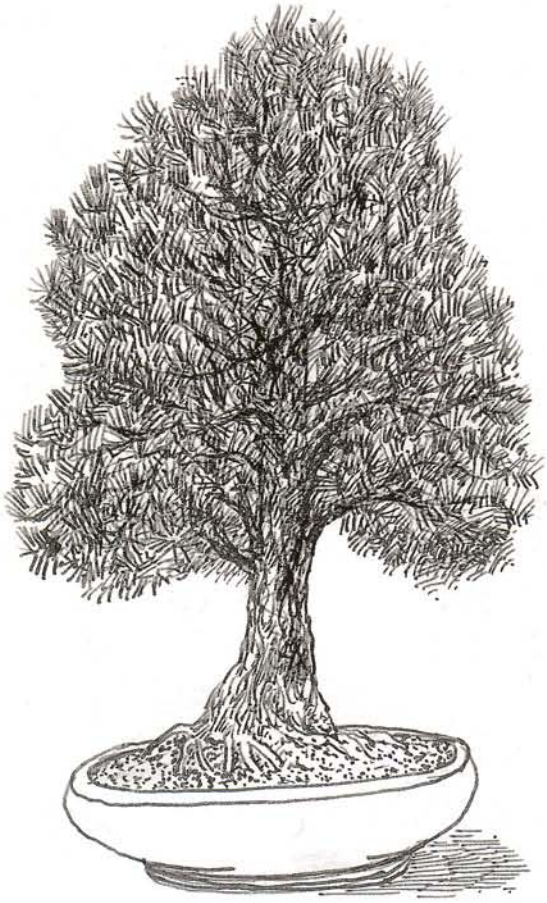

Skoraj bi stavili s teboj, da si že slišal-a za **BONSAI**. To seveda ni noben borilni šport. To je dolgoletna, kaj dolgoletna, večstoletna veščina vzgajanja enega drevesa v majhni posodici in v zaprtem prostoru. Pravzaprav se drevo bori, da preživi našo skrbno odmerjeno nego. Drevo je v svoji rasti zakrnelo, tudi listke ima primerno majhne. Takšno drevo daje skoraj enako majhne sadeže. Da rastlina ne bi preveč rasla, jo z bakreno žico ovijemo in jo utesnimo, kot bi ji nataknili steznik. To je samo delček nege. Kaj več lahko odkriješ v knjigah, ki so namenjene gojiteljem takšnih dreves.

IN ZDAJ? VESELO NA DELO!

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

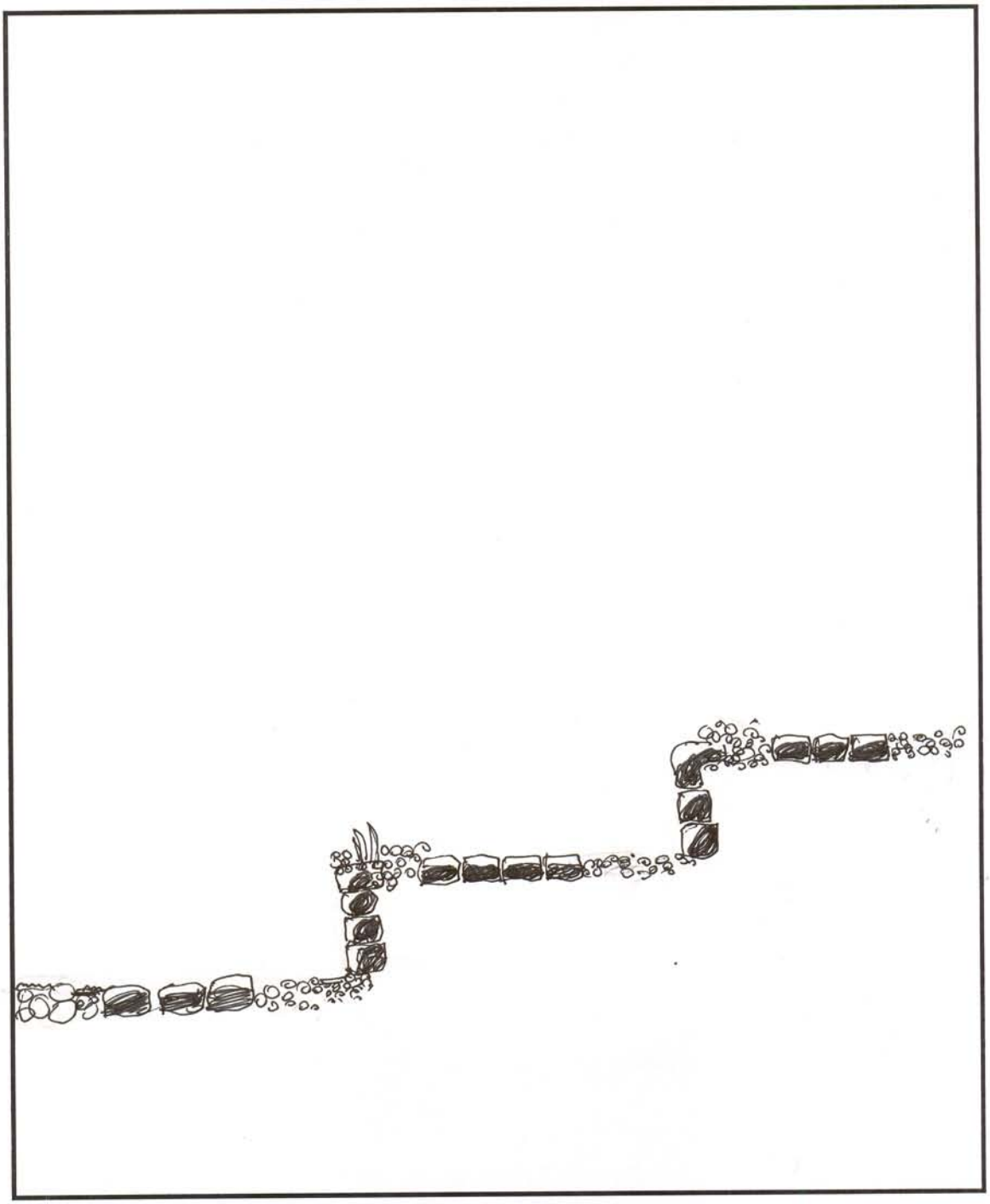

MOJ TERASASTI VRT

Na terase nariši rastline, ki ti bodo na pravi višini ponudile svoje vonje in sadeže. Nariši tudi sebe v svojem vrtu.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

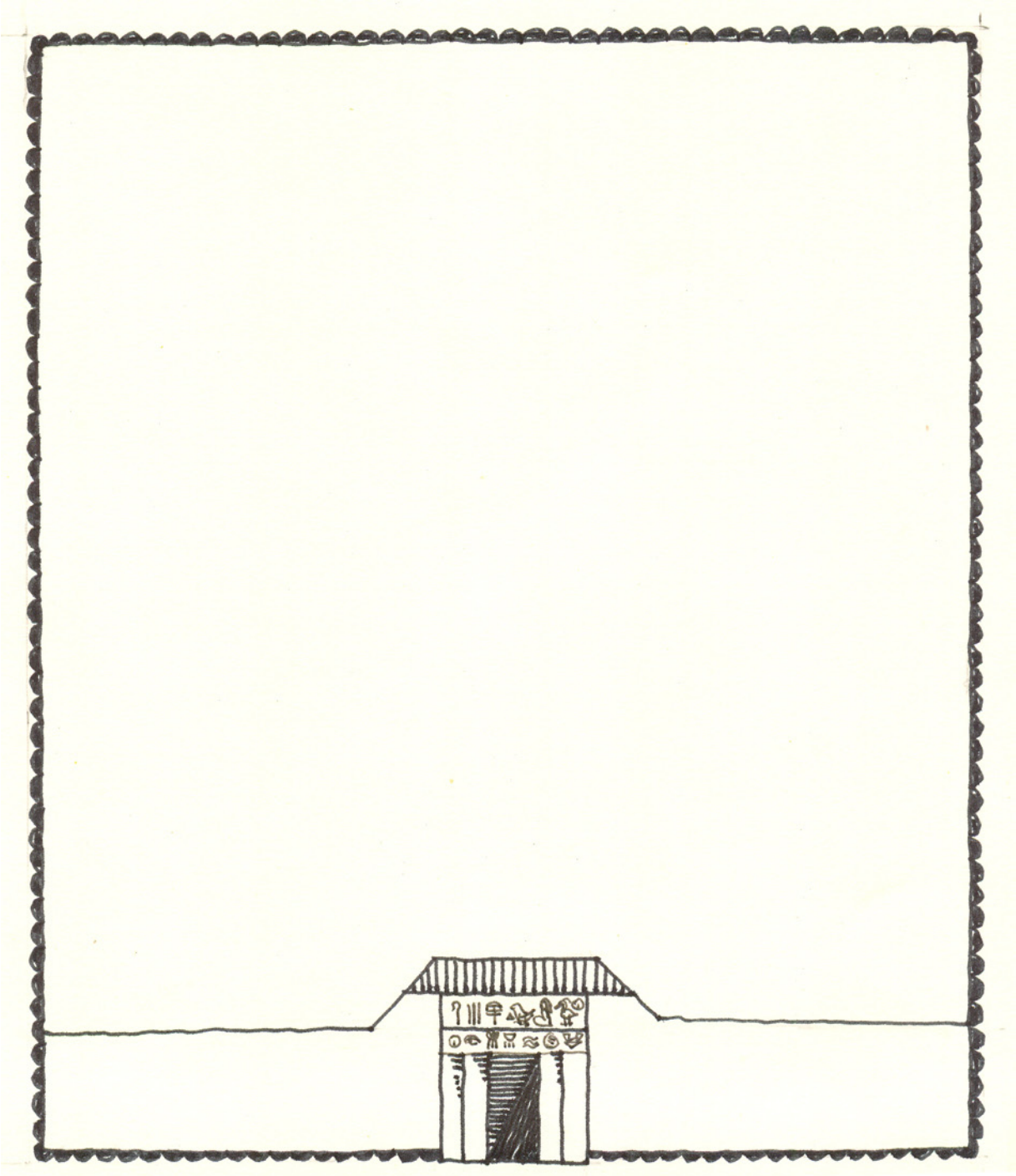

EGIPČANSKI VRT

Pripravile smo ti prostor; predlagamo, da oblikuješ egipčanski vrt. Zaupamo ti, da boš ustvaril-a strog, a vseeno vznemirljiv vrt.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

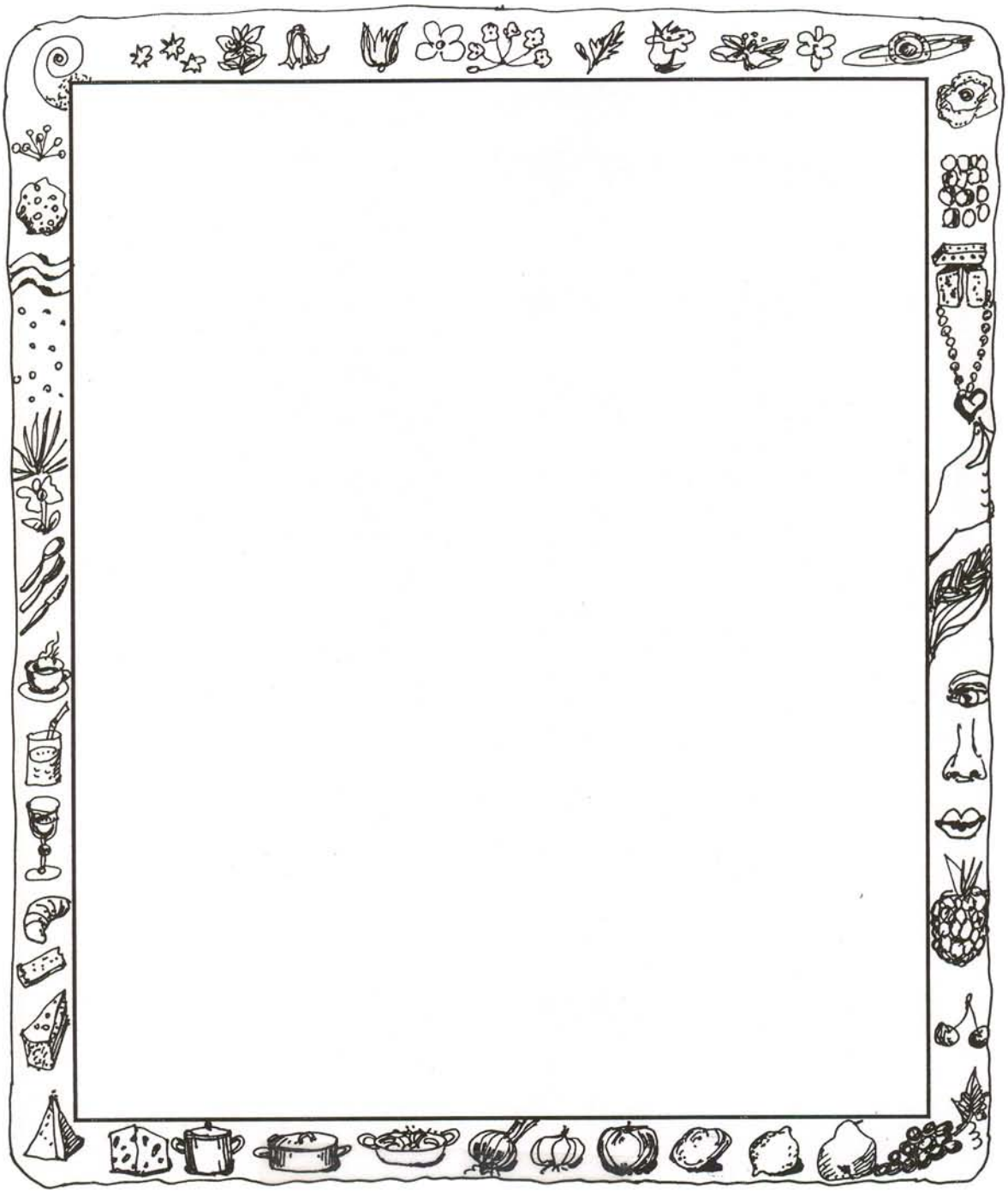

PRAZNOVANJE V MOJEM VRTU

Diši in slišijo se lepi zvoki. Le kaj se dogaja na tem vrtu?

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

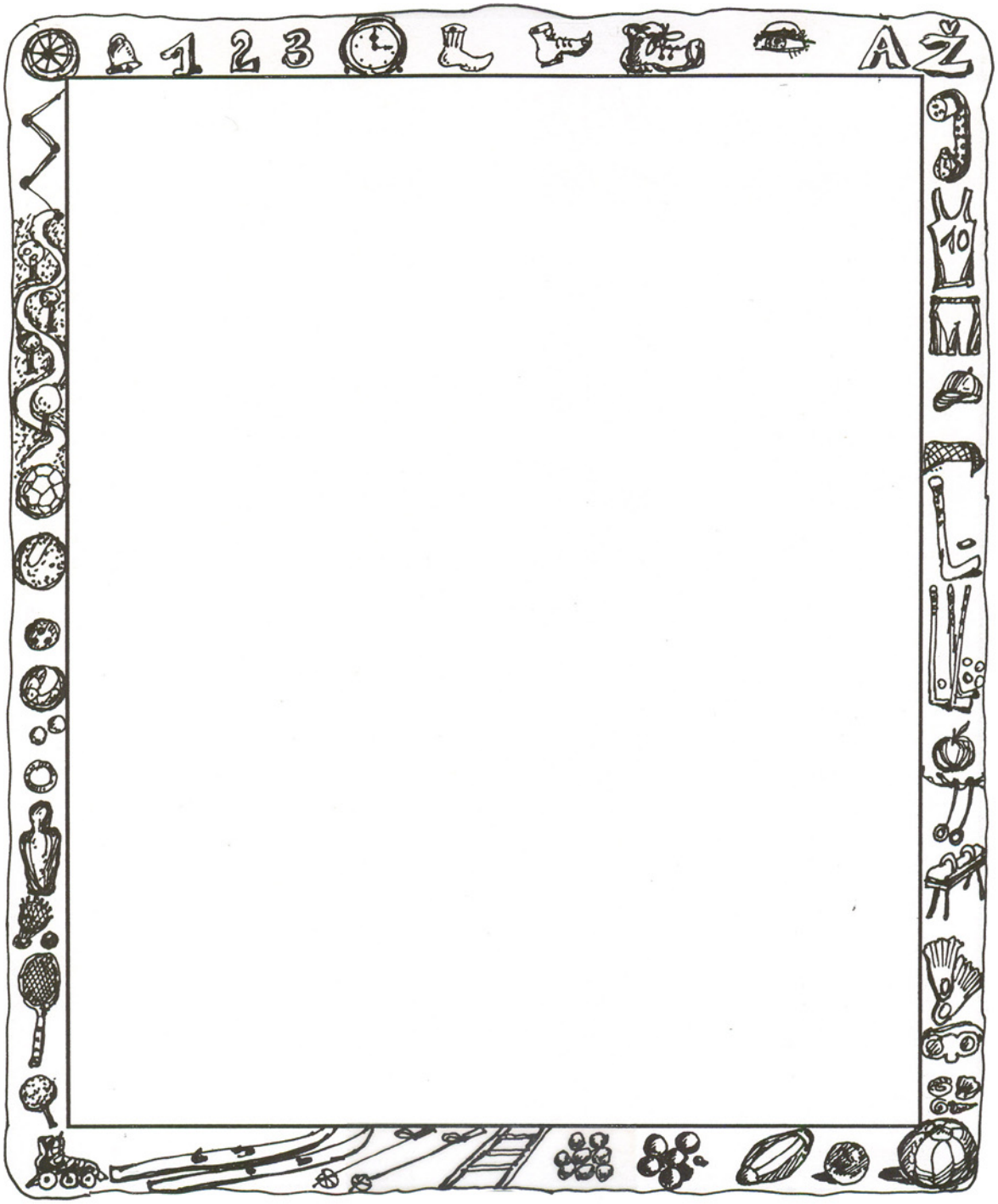

ŠPORTNI PARK

Kakšen športni park bi imel-a rad-a v svoji bližini?

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

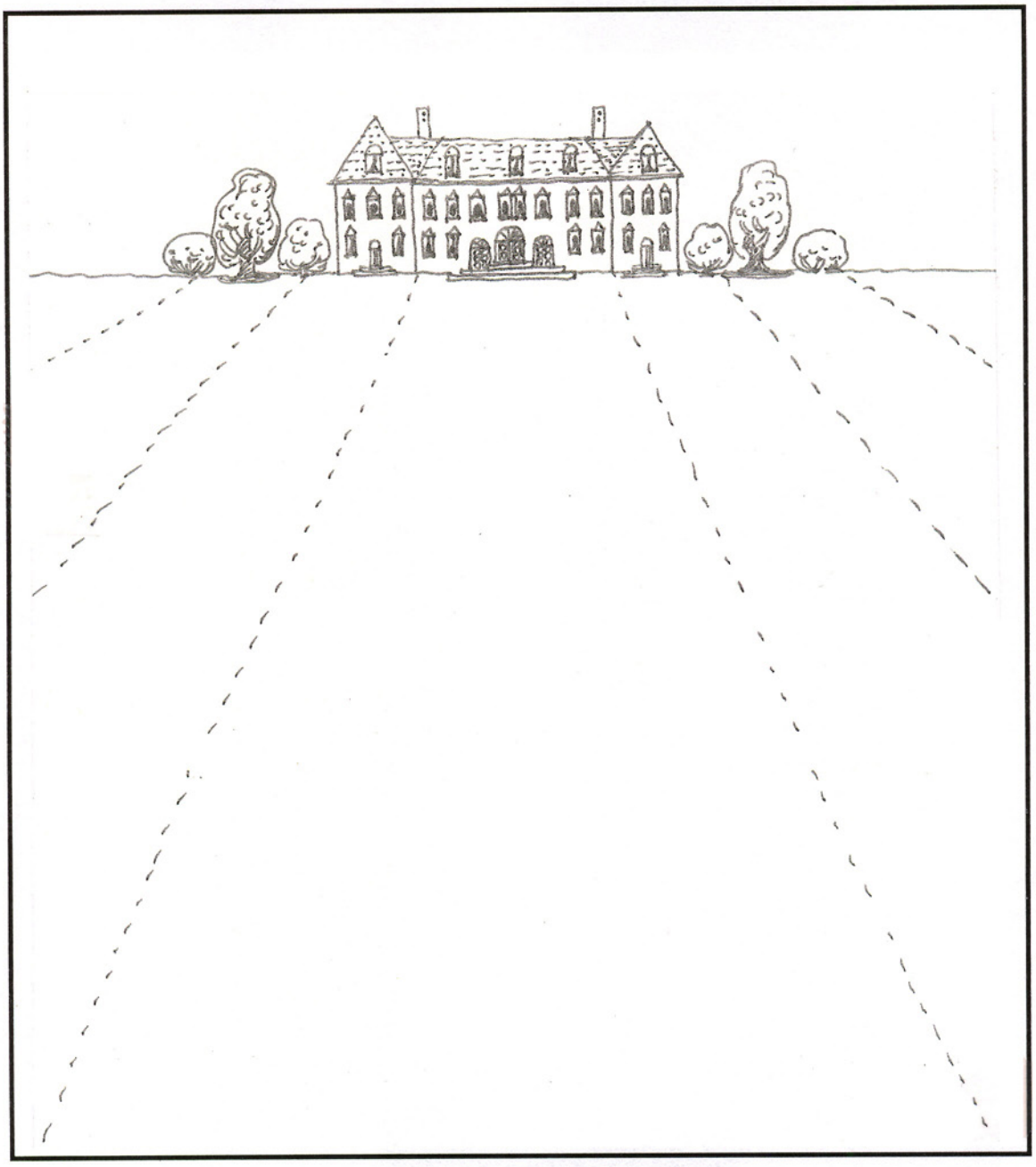

HIŠA V FRANCOSKEM VRTU

K takšni hiši se poda francoski vrt z gredicami in drevoredi v obliki kvadratov, krogov, trikotnikov, ...

Z barvnimi svinčniki nariši vrt v pomladnem času, polnem svežine.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

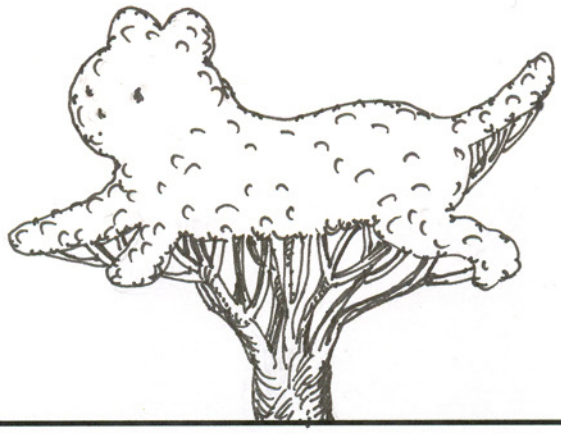

NENAVADNO OBREZANA DREVESA

Ali si videl- a drevo ali grm obrezan v obliki krogle, stožca ali celo psa?

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

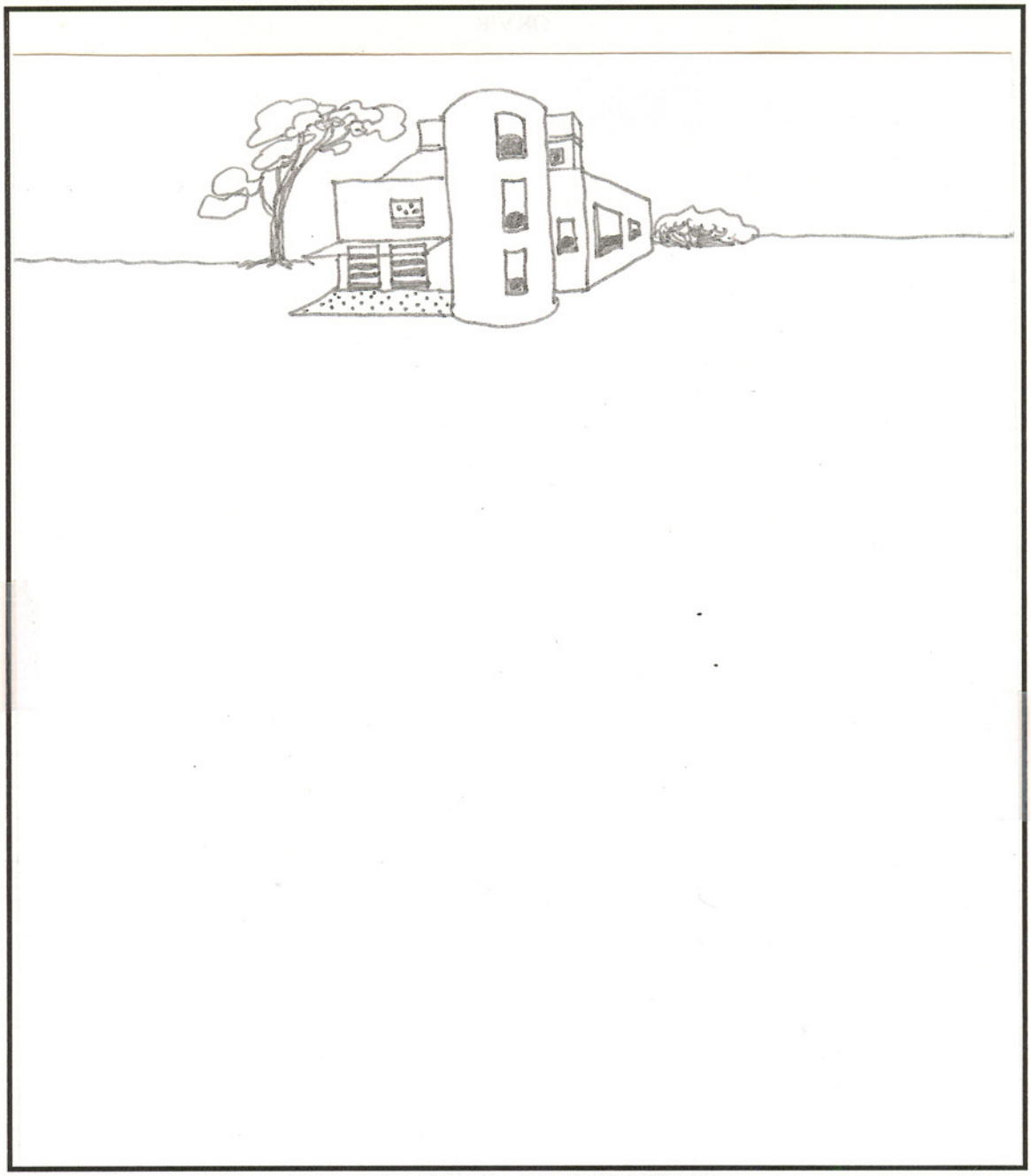

HIŠA V ANGLEŠKEM VRTU

Lastnik te hiše želi, da mu ustvariš vrt v angleškem slogu.

Z barvnimi svinčniki ga nariši v jesenskem času, toplem in barvitem.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

MOJ SANJSKI VRT

Tokrat je pred teboj prazen prostor. Vse je prepuščeno tebi.

Z barvami nariši svojo idealno hišo, obdano z vrtom, ki bi ti bil najbolj všeč.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

VRT PRI MENI DOMA

Kakšen vrt je pri tebi doma? Če ga nimaš, nariši babičinega in dedkovega, tetinega in stričevega ali pa tisti vrt v soseščini, ki ti je najbolj všeč.

Nariši ga z barvnimi svinčniki, dodaj pa še sebe v njem!

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

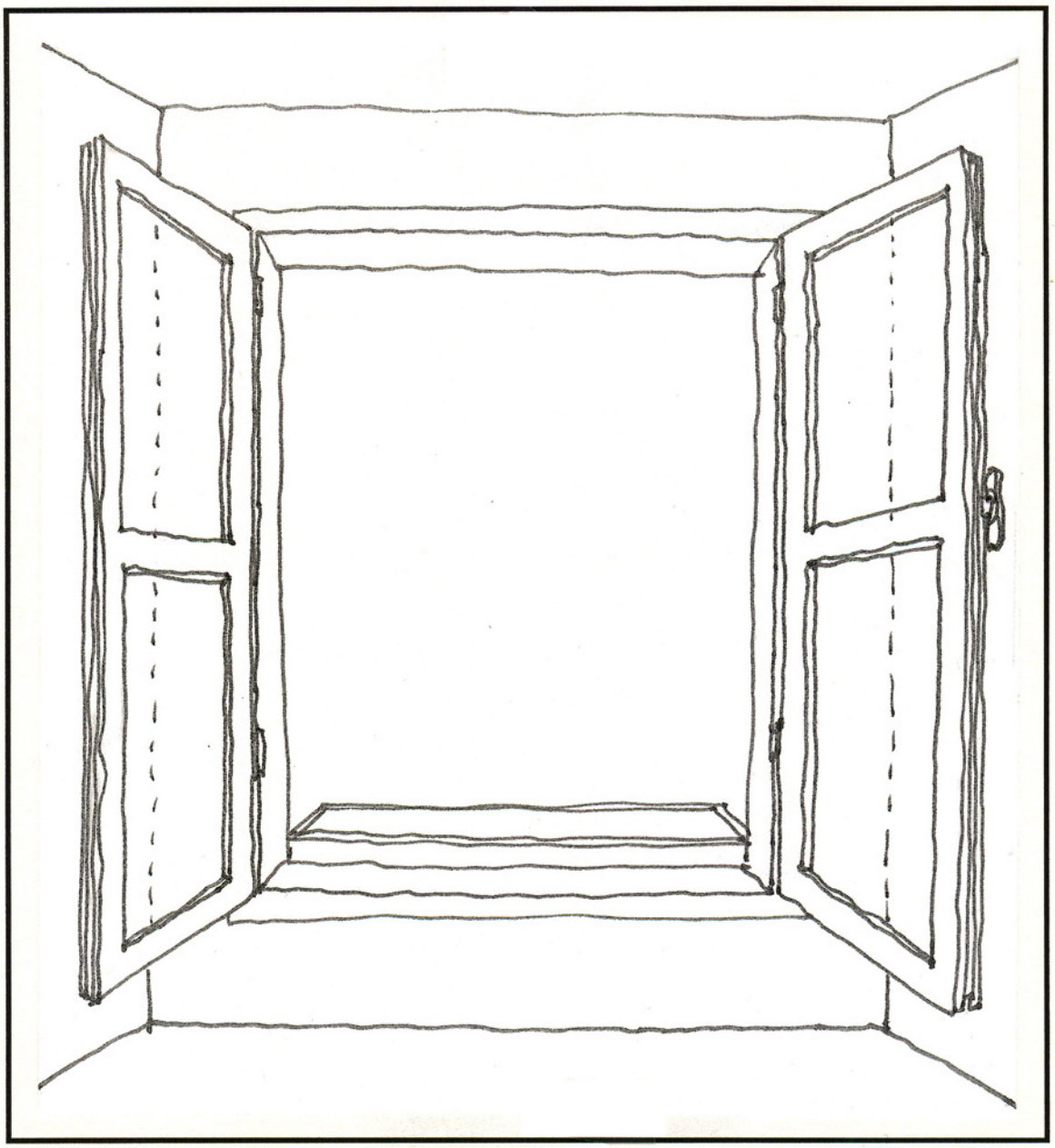

POLETNO OKNO

Tudi na okenski polici, v koritih ali lončkih lahko ustvarimo vrtiček. Lahko je cvetlični, zimzeleni ali zeliščni. Lončke lahko postavimo na okno znotraj ali zunaj.

S flomastri nariši svojo idealno okensko polico.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

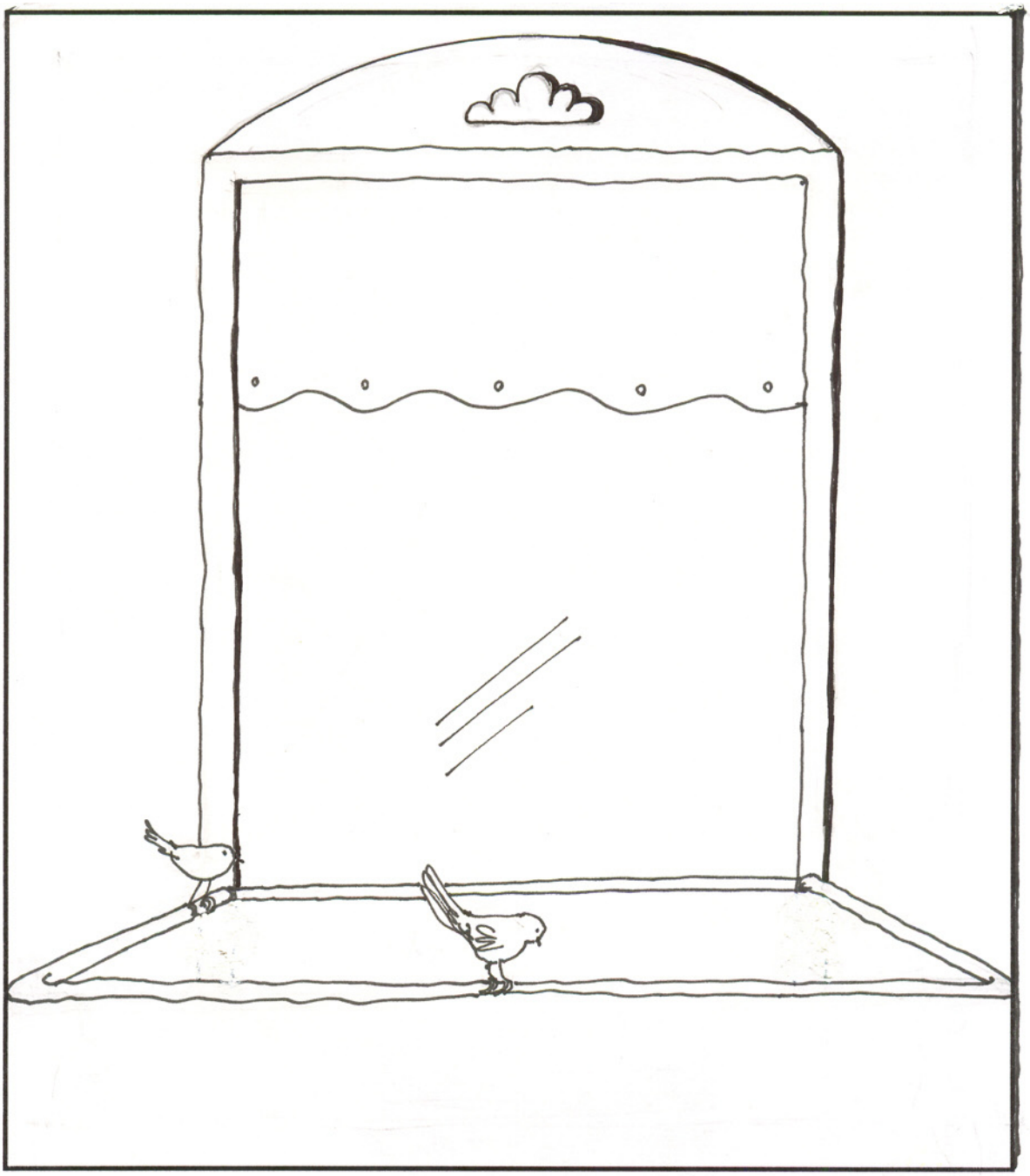

ZIMSKO OKNO

Kakšen bi bil tvoj okenski vrtiček pozimi?

Bi dodal-a kaj nenavadnega?

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

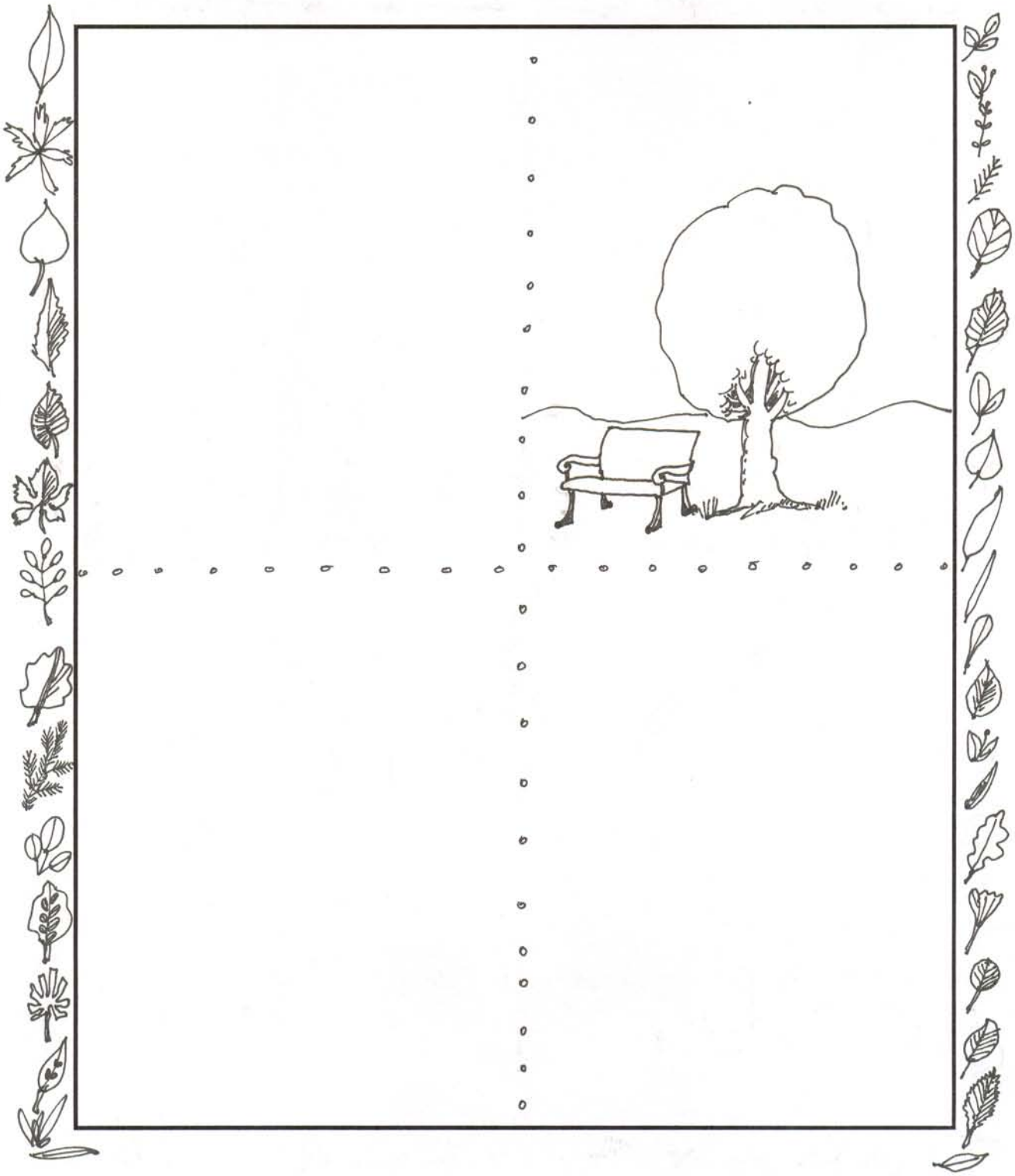

ŠTIRJE LETNI ČASI

Pobarvaj ta romantični motiv v barvah pomladi, poletja, jeseni in zime.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

BARVE

Nasadi nas očarajo s svojo barvitostjo.

Izberi prostor v naravi, ki je še posebno pritegnil tvojo pozornost. Prenesi ga na papir. Pazi na velikosti posameznih barvnih ploskvic, ker je prav razmerje velikosti barvnih ploskvic odločilnega pomena za prijeten vtis.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

RASTLINSKI VZOREC NA TKANINI

Rastlinske motive pogosto uporabljajo kot vzorce na tkaninah, iz katerih potem sešijemo zavese, obleke, prte. Podobne motive uporabljajo tudi za tkanje tepihov ali pa za tapetniška blaga s katerimi oblečemo stole, fotelje, kavče in postelje.

Nariši motiv, ki bi ti bil všeč za ...

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

OTIP POVRŠINE

Oglej si lubje različnih dreves. Razlikujejo se po barvi in otipu, gladkosti, hrapavosti, oziroma razbrazdanosti površine.

Poišči drevo, čigar lubje te je najbolj navdušilo. Položi ta list papirja nanj in z voščenko plosko podrgni po papirju. Prikazala se ti bo tekstura lubja.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

OBLIKE LISTOV

Opazuj oblike listov.

S tušem nariši nekaj oblik, ki so te presenetile.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

OBLIKE KROŠENJ

Krošnje dreves imajo različne oblike.

S tušem ali črnilom nariši nekaj različnih oblik krošenj dreves, ki rastejo v okolju, kjer živiš.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

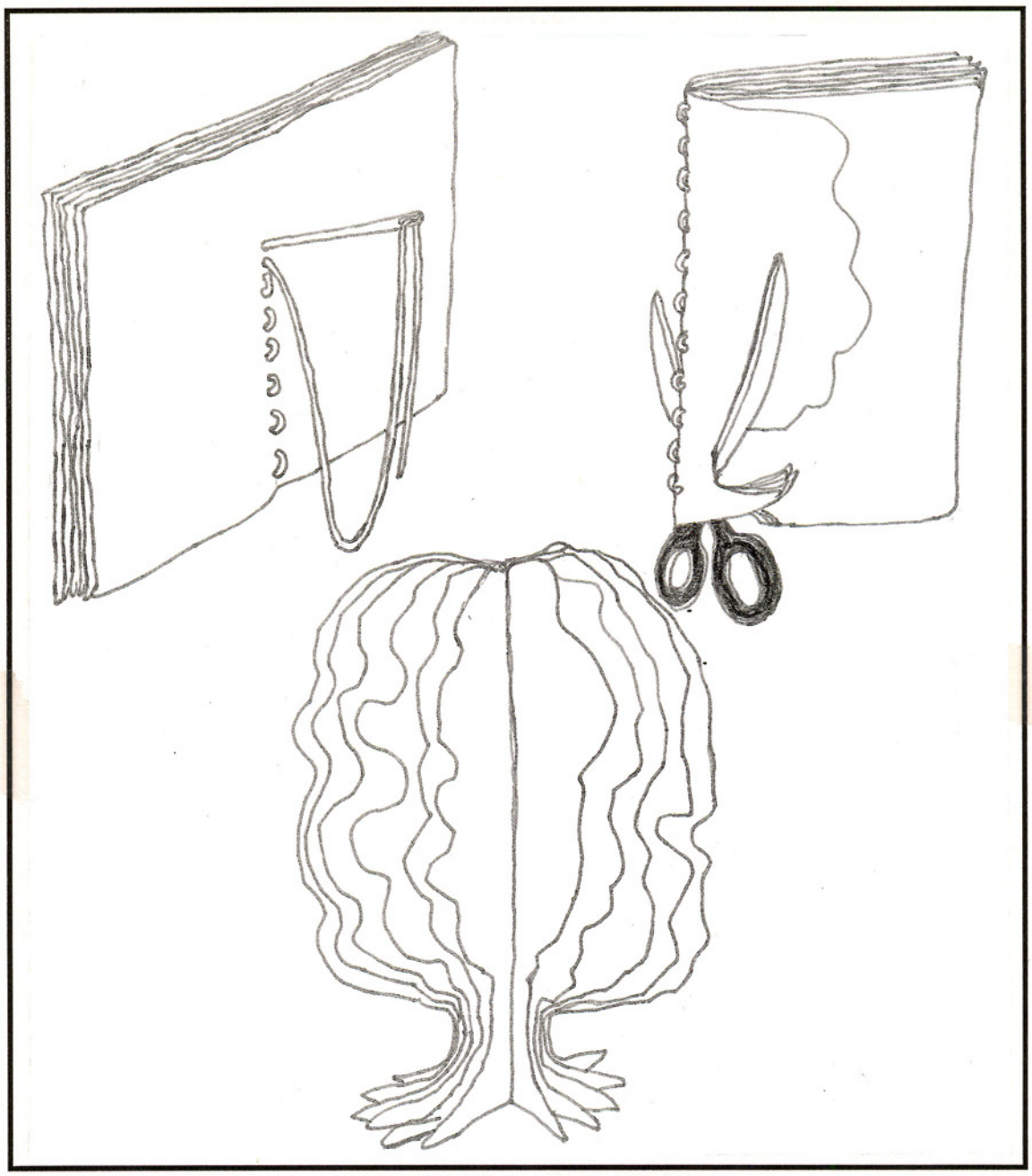

PROSTORNINE

Pred teboj je snopič listov, ki so po sredini prešiti.

S škarjami ali s trganjem oblikuj krošnjo in deblo drevesa. Ko liste razpreš, se ti prikaže drevo z vseh strani, v vsej svoji prostornini.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

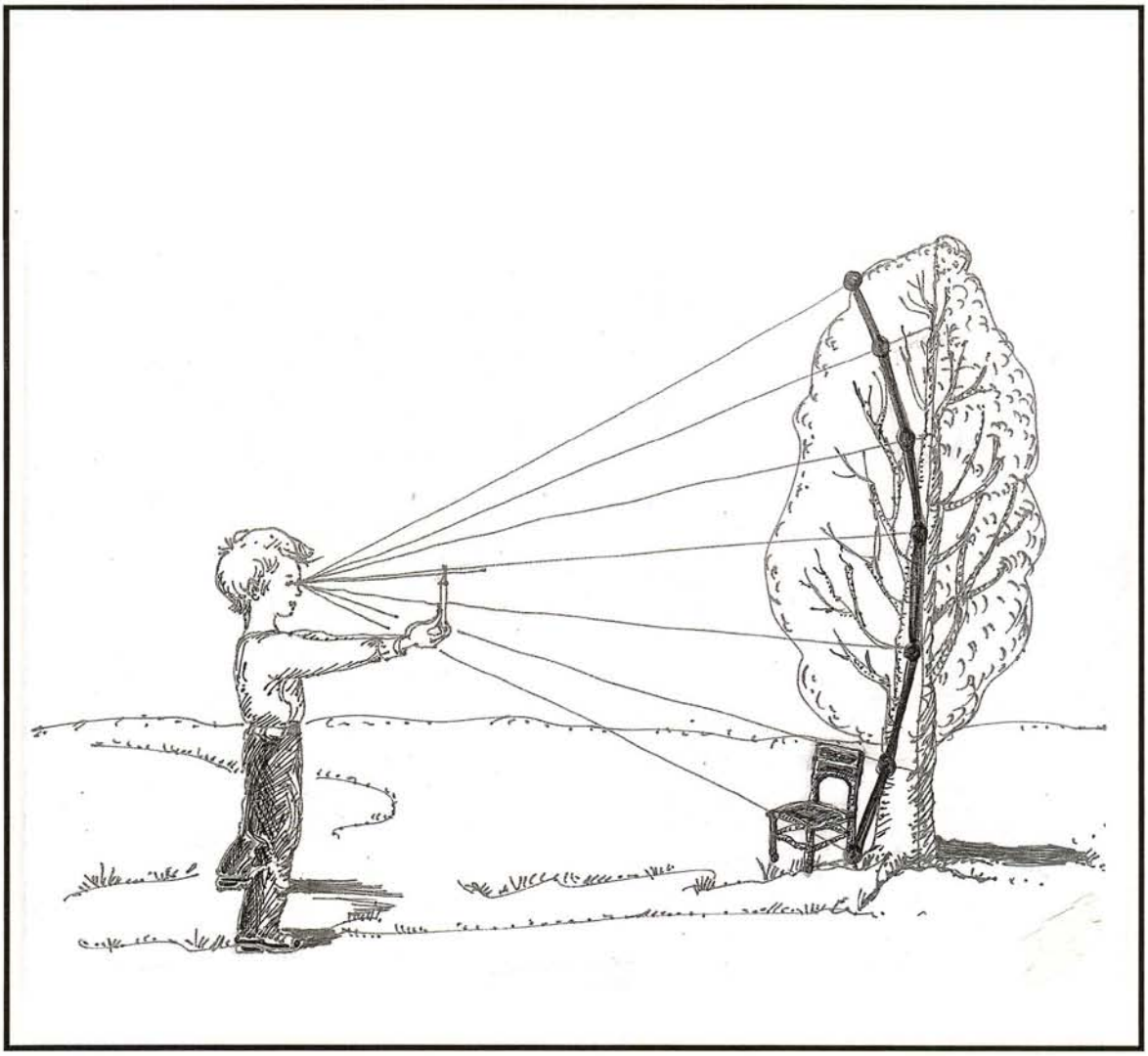

VIŠINA DREVES

Si že razmišljal-a, kolikokrat je drevo višje od tebe? Koliko sošolcev bi se moralo povzpeti drug na drugega, da bi dosegli vrh?

Prijatelj naj se postavi ob deblo, ti pa stopi vsaj 30 korakov stran od drevesa. V iztegnjeni roki drži pokonci svinčnik. S palcem označi na svinčniku velikost prijatelja, ki stoji ob deblu. Bodi tako daleč, da bo prijatelj velik za polovico svinčnika. S to mero na svinčniku ugotovi, kolikokrat lahko premeriš do vrha drevesa. Ali ti to število pove natančno višino drevesa?

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

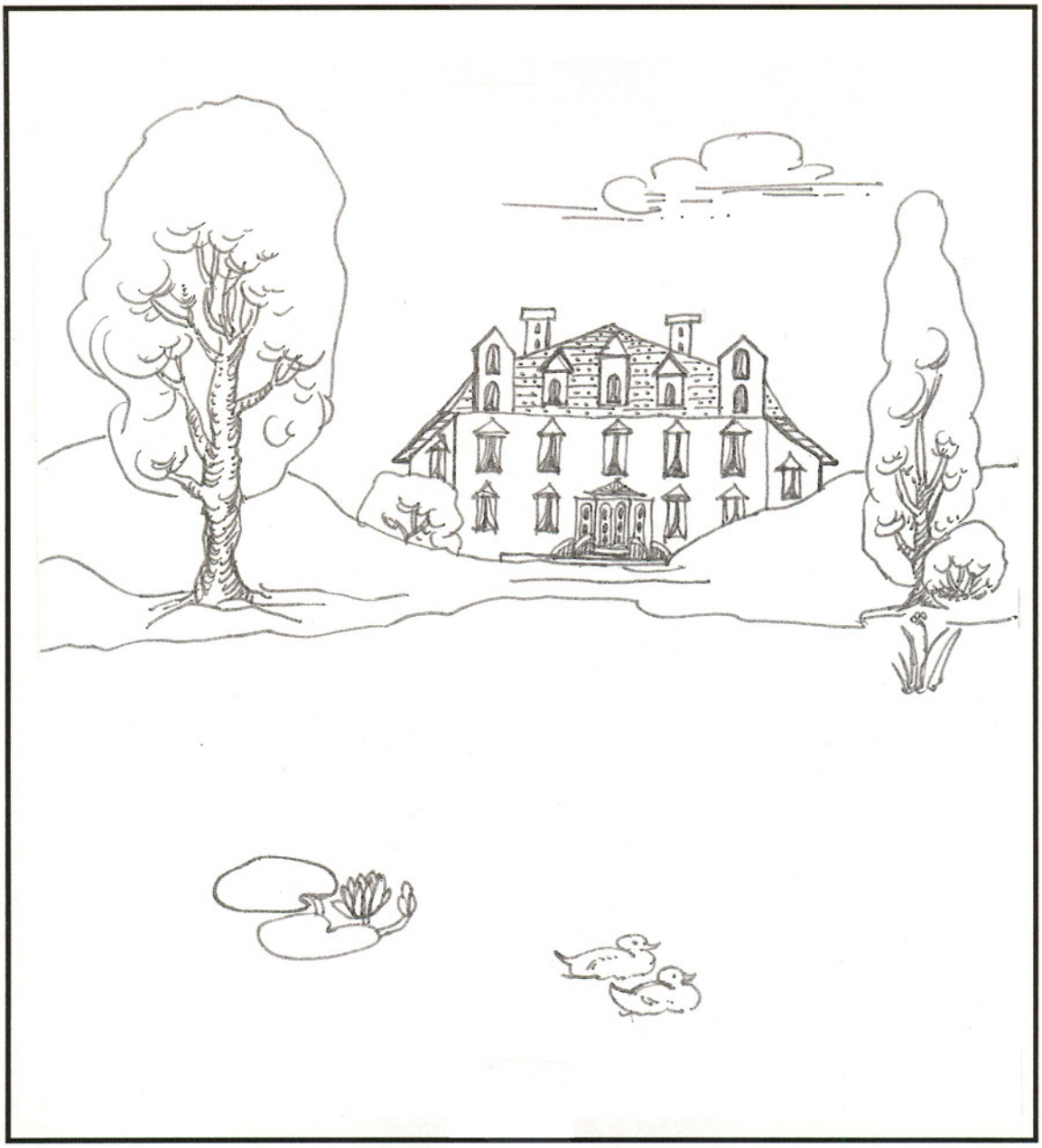

ZRCALJENJE

Opazuj odseve na vodni površini. Ali jih sestavljajo pikice, črtice ali ploskvice?

S flomastri nariši odseve na pravem mestu in v ustrezni velikosti. Doriši še kaj, na primer prijatelja in njegov odsev.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

PARK V MOJI SOSEŠČINI

Nariši park, ki ga večkrat obiščeš. Bi v njem kaj spremenil-a, dodal-a?

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

NATANČNO OPAZOVANJE

Vzemi list katerekoli rastline in si ga natančno oglej; potipaj ga, ovohaj in prisluhni njegovemu šelestu. Nalepi ga na sredino papirja in okoli njega napiši vsa svoja opažanja.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

MISLI

Vsak predmet nas lahko spomni na marsikaj.

Izberi najlepši list, ga nalepi, prepusti se tistemu, kar ti najprej pride na misel in si zapiši. Stavke razporedi čisto na svoj način okoli lista, na primer: v krogu, postrani, vijugasto, ...

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

Dren lažnivec

Lisica bi morala izbrati en sadež. Kajpada, lisica je bila pametna in je mislila, da so vsi drugi neumni.
Tedaj spomladi je videla, da je dren prvi pognal cvet. Tedaj je Pomislila, če si izbere dren, ki cvete najprej, da bo prvi imel tudi sad.
V resnici pa je lepo vse dozorelo, so prišle češnje, so prišla jabolka, so prišle hruške, vse, kar se da misliti in šele potem je dozorel dren, se pravi drenulje.
Tedaj je prišla k drenu, se podprla, uboga lisica, ga pogledala in rekla:

»Ah, dren, dren lažnivec! Cveteš prvi
in daješ sad zadnji!«

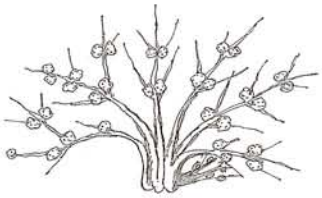

Ljudska iz Osojan v Reziji. Zapisal in poknjižil Milko Matičetov.
Povedala Libera Cararia Tozonova

Ciciban 1968/69

PRAVLJICA

Poznaš pravljico o drenu? Če ne, jo pa preberi.

Se ti ne zdi, da ima vsako drevo, grm, roža, rastlina lahko svojo skrito pravljico?

Prisluhni izbrani rastlini in zapiši njeno zgodbo.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

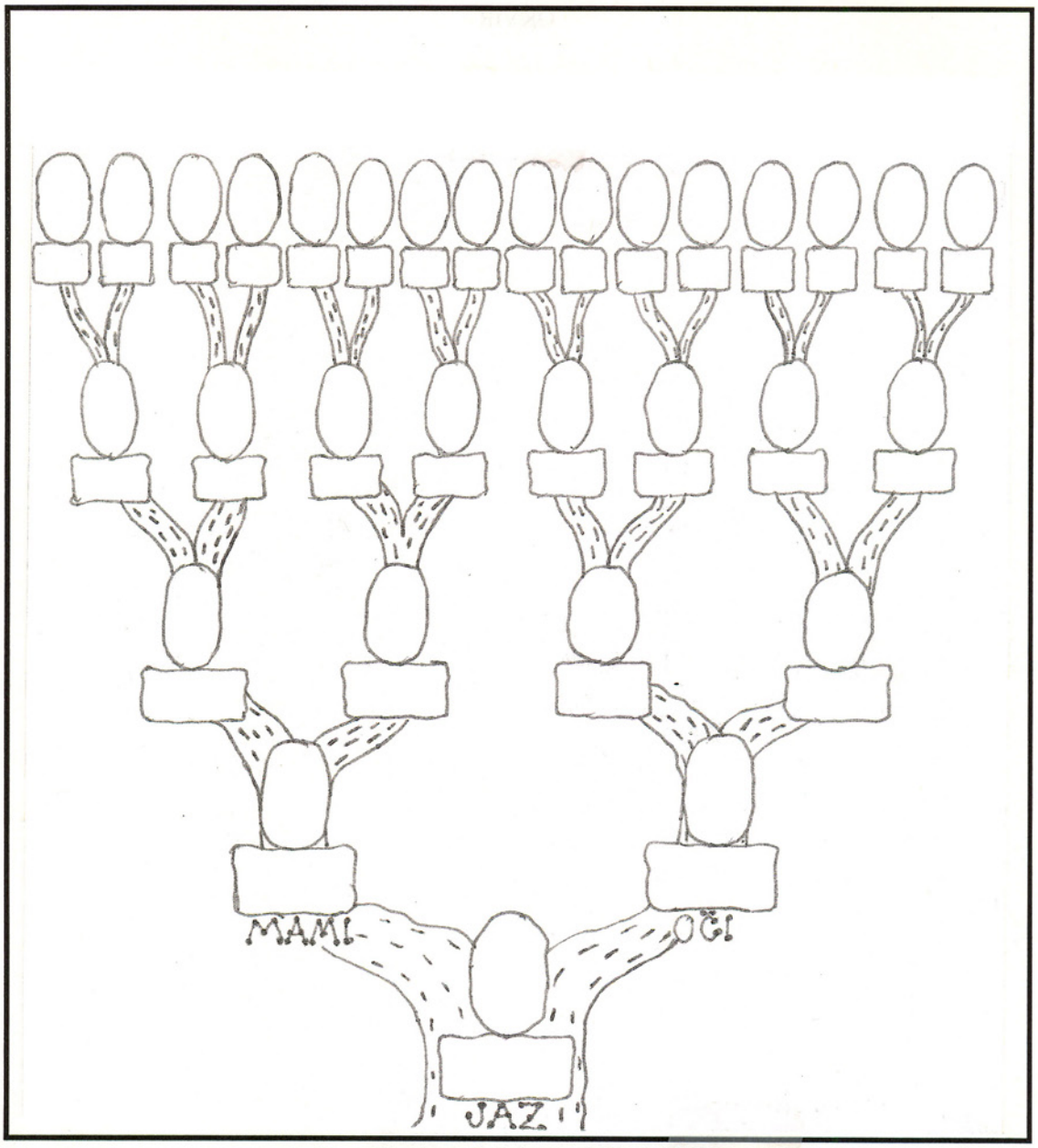

DRUŽINSKO DREVO

Ljudje uporabljajo podobo drevesa kot osnovo, v katero napišejo imena svojih staršev, babic in dedkov, prababic in pradedkov, pa tudi sester, bratov, tet in stricev, ...

Poskusi narisati svoje družinsko drevo po mamini in po očetovi strani.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

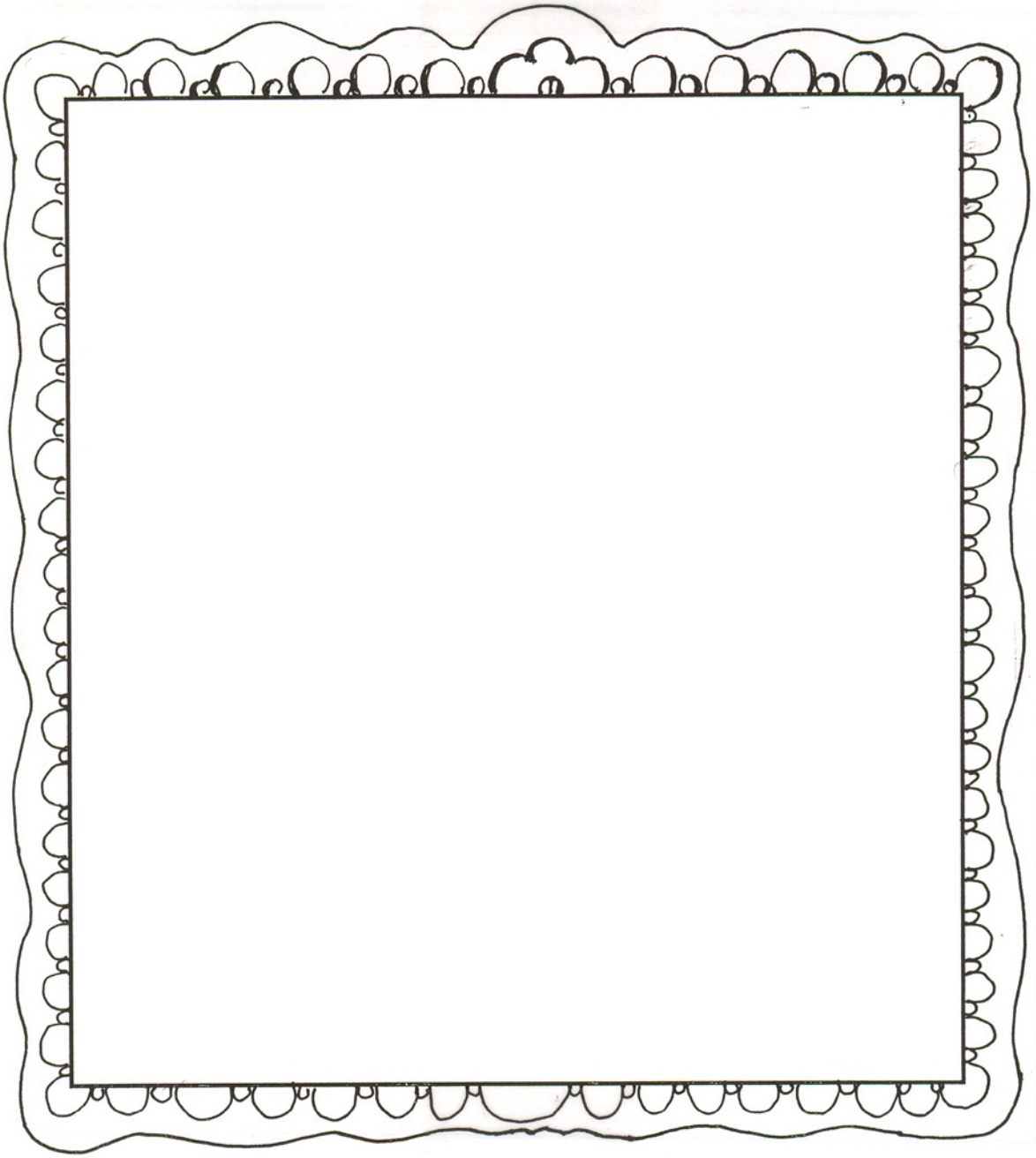

PORTRET ČASTNEGA GOSTA

Ob posebnih priložnostih se radi okrasimo s cvetnimi venci, ki si jih damo na glavo ali okoli vratu.

Nariši se ob taki priložnosti.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

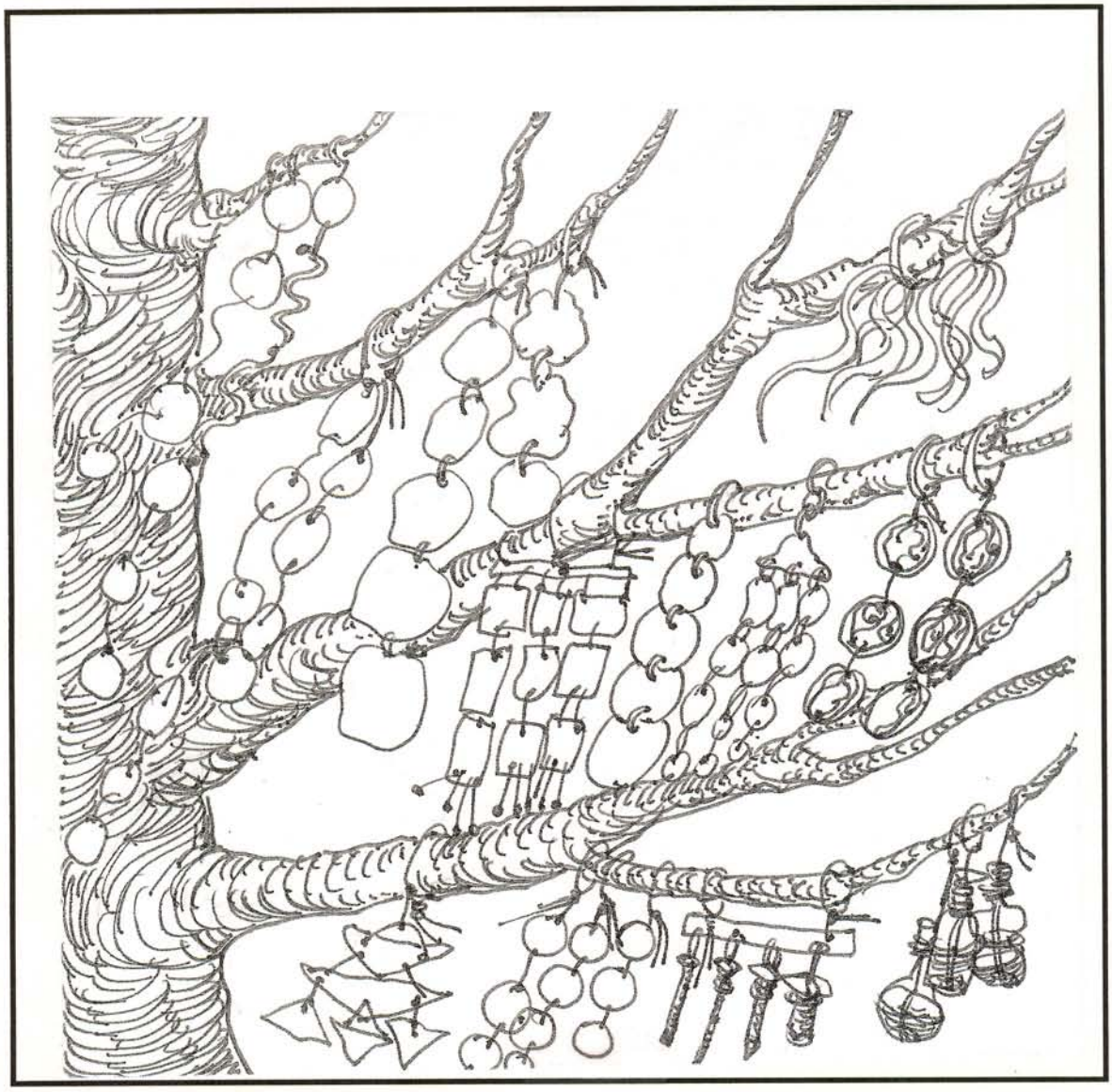

ZVOČENJE

V starih časih so tisti, ki so si v gozdu našli pribežališče, skušali z nenavadnimi zvoki pregnati vsiljivce. Visoko v krošnje so obesili različno dolge palice in druge predmete. Ko je pihal veter, jih je nihal, da so trkali drug ob drugega in oddajali nenavadne zvoke ter s tem odganjali vsiljivce.

Veter lahko tudi tebi zaigra simfonijo, če boš na veje grma ali drevesa obesil razne cin-cin-donge in trka-trka-tonke. Priporočam ti, da si ogledaš knjigo Mire Voglar "Mali instrumenti", DZS, 1985.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

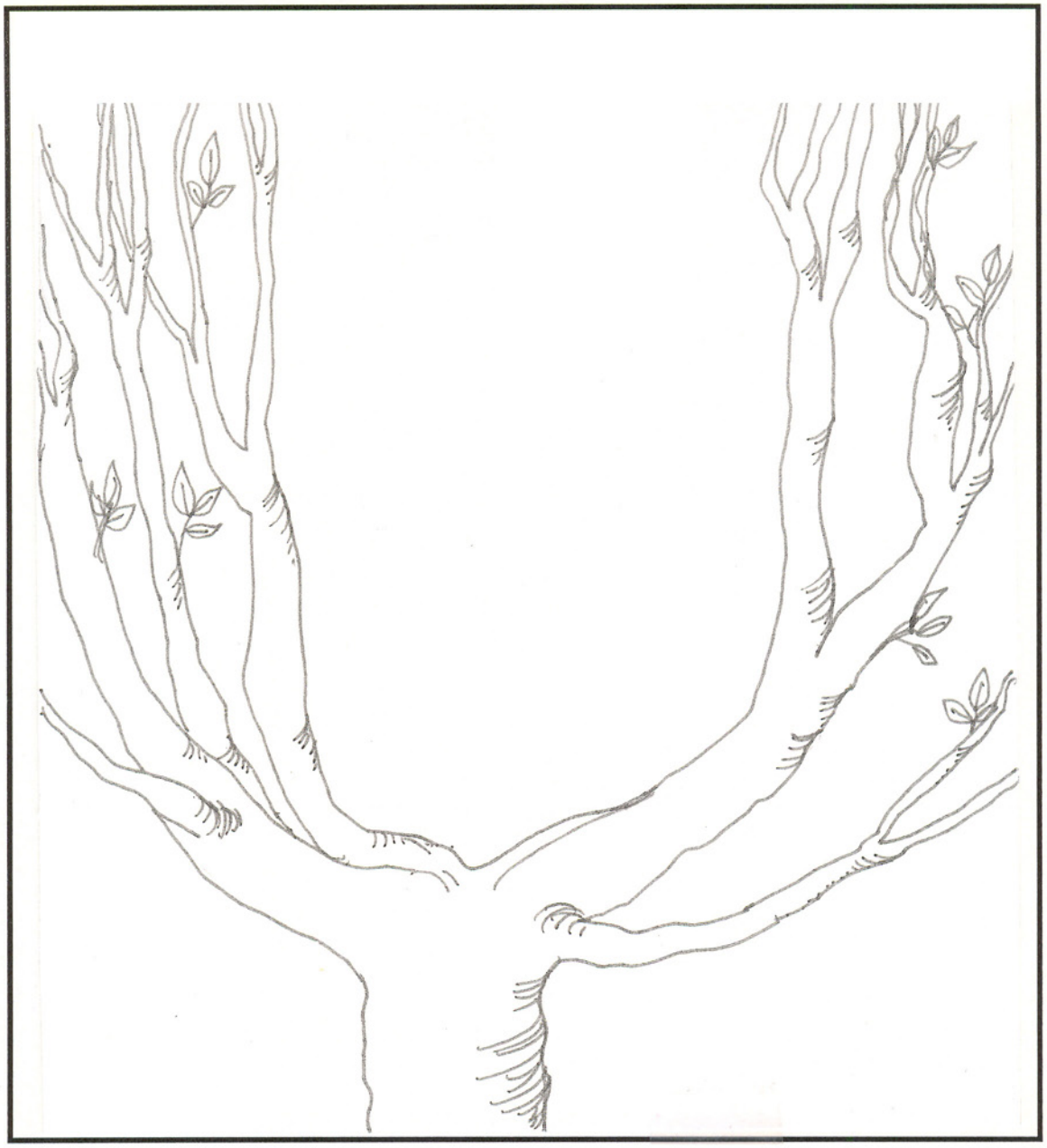

POČITNIŠKI PROJEKT

V grobih obrisih je drevo narisano. V njegovih vejah boš preživel-a počitnice.

Doriši vse tisto, kar potrebuješ, pa tudi sebe in kakega prijatelja, da bomo videli, na kako velikem drevesu si si zgradi-al poletno počitniško domovanje.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

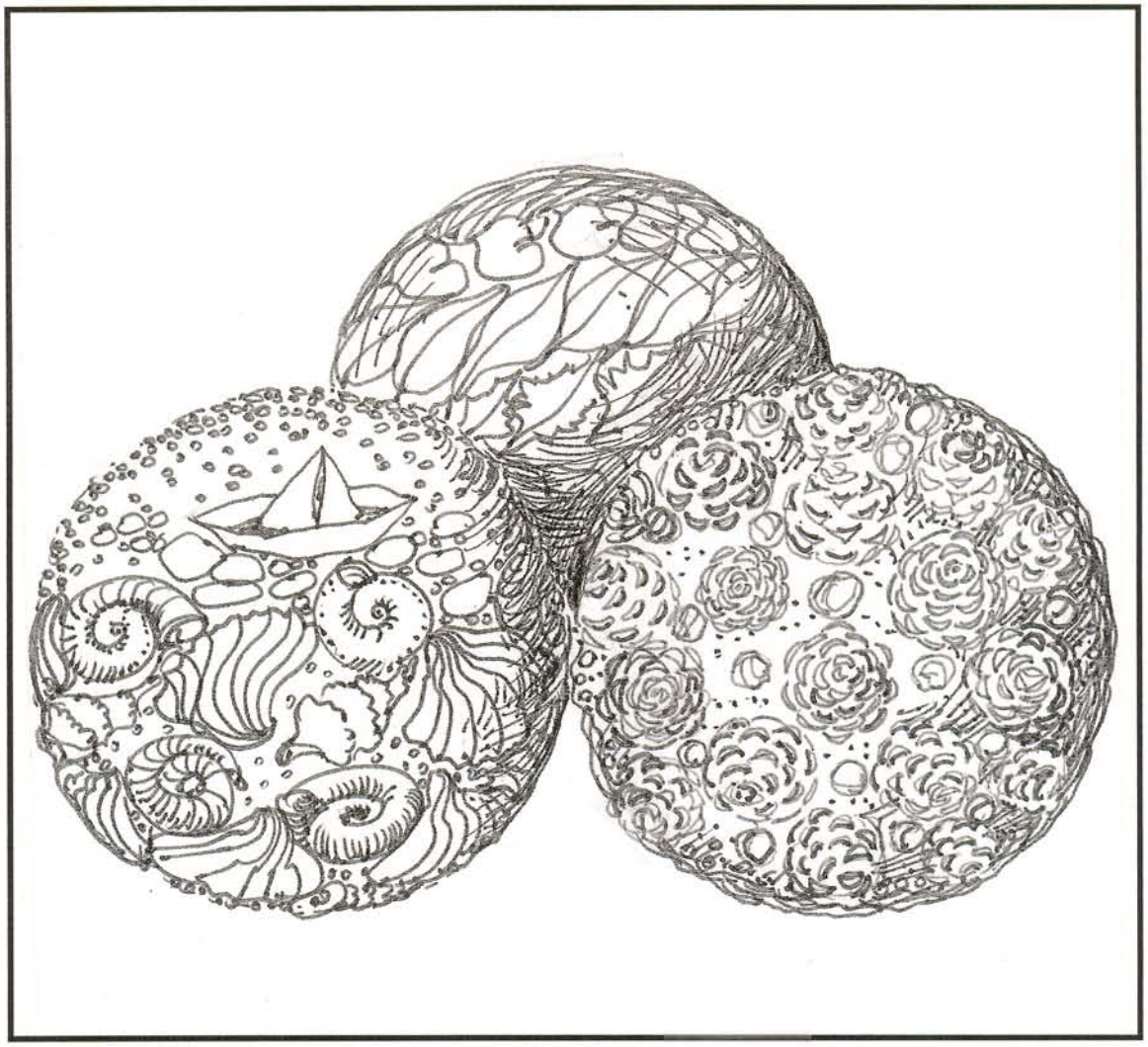

DARILO

Pozno poletje in jesen sta primerna za nabiranje maha, storžev, semen in plodov, ki s sušenjem ne spremenijo svojega videza. Tudi kak zanimiv kamenček lahko dopolni tvojo zbirko.

Iz časopisnega papirja zgneti za pest veliko kroglo. Z lepilnim trakom jo oblepi le toliko, da ne izgubi oblike. Z lepilom Mekol nalepi na kroglo vse, kar si nabral. Pri lepljenju postavi kroglo na lonček in lepi le zgornji del krogle. Najprej nalepi samo en storž in morda eno seme, nato pa počakaj približno 20 minut, da se posuši. Nato kroglo zasuči in oblepi sosednjo površino. Če bi nalepil vse naenkrat, bi ti vse spolzelo s krogle.

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

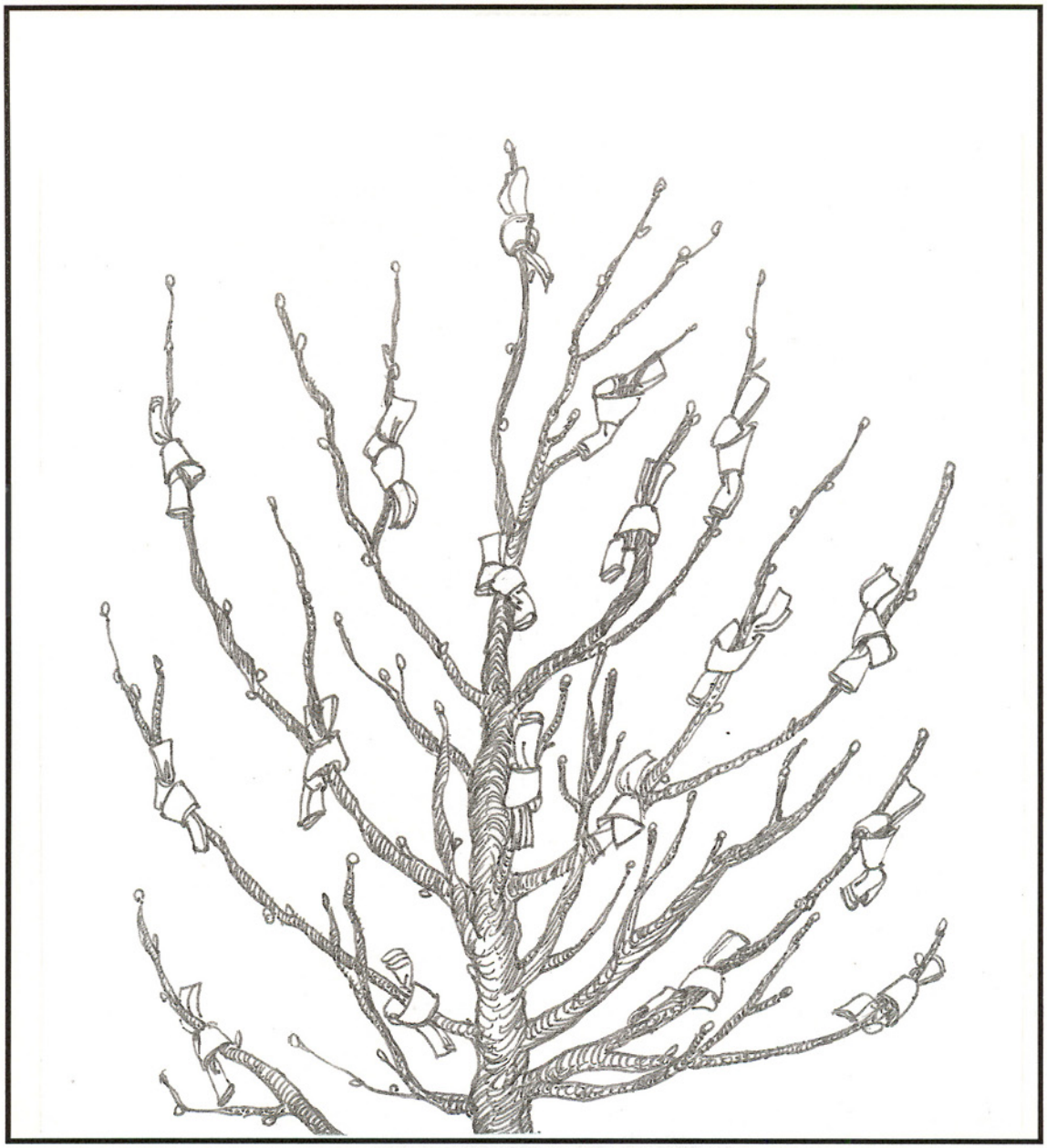

ŽELJE

Na Japonskem imajo navado, da za novo leto napišejo na lističe svoje želje. Lističe zvijejo in jih privežejo na drevesa v svojem vrtu.

Kaj če bi še ti napisal vse svoje skrite želje in jih obesil na svoje drevo ali na novoletno smrečico? Koliko je lističev? Ali so različnih barv?

RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE - SUHI

DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE - NAČRTI- IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ –

LISTI - DOMIŠLJIJSKI VZORCI - MISLI - FOTOGRAFIJE - ŽELJE – NAČRTI - IZREZKI IZ ČASOPISOV IN REVIJ

LISTI - RISBE - SKICE - NALEPKE - VSTOPNICE - RAZGLEDNICE -

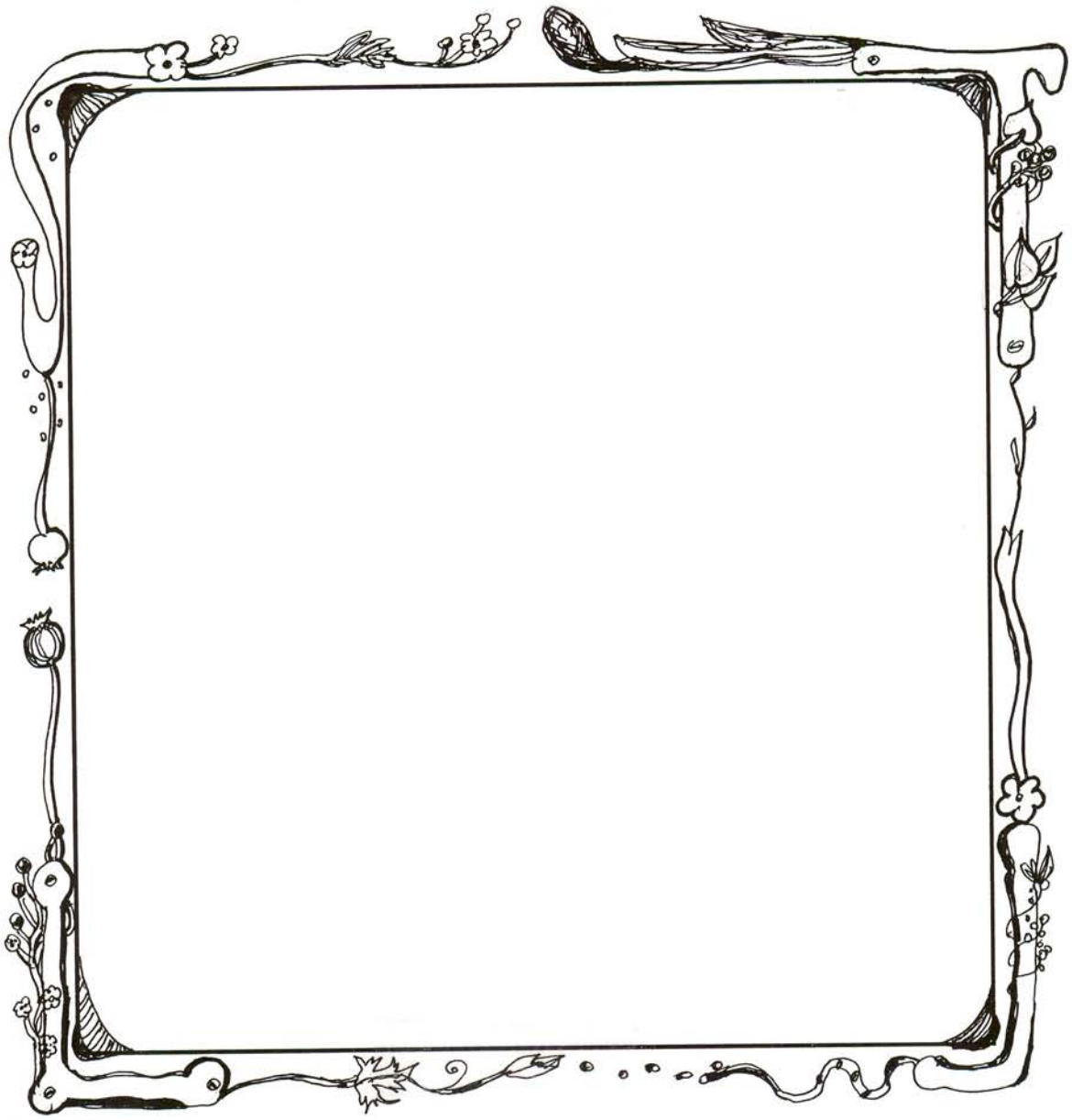

INICIALKA

Inicialka je prva olepšana črka v starih rokopisih.

Narava je vedno vir navdihov za oblikovanje in okraševanje predmetov za vsakdanjo rabo.

Prvo črko svojega imena lahko okrasiš z izbranimi listi in cvetovi.

IN ZA NADALJEVANJE ...

Pot pod noge

Na koncu smo, vendar slutimo, da te je naše urejeno zeleno okolje prav zdaj šele začelo zares zanimati.
Po Sloveniji lahko obiščeš številne vrtove, parke, arboretume, alpinume, gozdne učne poti, ...
Verjamemo, da boš odslej na naravno okolje gledal-a z drugačnimi očmi. Odkril-a veliko rastlin, ki smo jih ljudje preselili v svojo bližino, da bi nas spominjali na resnične in lepe trenutke, ki smo jih preživeli v naravi.
Opozorile pa bi te rade tudi na druge publikacije, kjer lahko še bolje potešiš svoje zanimanje za cvetje, grmovje, drevesa in za vrtove, parke, ...
Tako denimo izhajata mesečni reviji »Moj mali svet« izdajatelja ČZD Kmečki glas ter »Gea«, ki jo izdaja Mladinska knjiga. Verjamem, da si ju lahko ogledaš ali izposodiš tudi v bližnji knjižnici. Tam pa si lahko izposodiš tudi čudovito knjigo slovenskega avtorja Dušana Ogrina »Vrtna umetnost sveta«. Res je velika in debela, toda tudi polna lepih fotografij. Gotovo te ne bo strah kaj prebrati iz nje.
Z lepimi mislimi in željami, da se srečamo še v kakšni drugi knjigi te lepo pozdravljamo

Gordana,
Anica in
Anka

USTANOVE SE PREDSTAVIJO

DEVET NAŠIH ZGODOVINSKIH PARKOV IN VRTOV

Park ob gradu Kromberk, Kromberk
vrt geometrijskih oblik, oblikovan po vzoru francoskega vrta
verjetno 18. stoletje
132 km
140 B1

Vrt ob vili Ferrari, Štanjel
terasni vrt geometrijskih oblik, arhitekt M. Fabiani,
kombinacija gospodarskega in okrasnega vrta, z mostičkom in pergolo (lesena ali kovinska opora za vzpenjalke), oblikovan po renesančnem in drugih vzorih
zanimivost: sestavni del naselja, ki v terasah obdaja grič
20. stol. (1920 – 1930)
83 km
160 B2

Park ob dvorcu Dol, Dol pri Ljubljani
osrednji del oblikovan po francoskem vzoru, obdan z angleškim krajinskim parkom
18. in 19. stol.
13 km
128 A1

Park ob gradu Polhov Gradec, Polhov Gradec
vrt geometrijskih oblik, oblikovan po francoskem vzoru, s poznorenesančnim vodnjakom pred dvorcem
17., 18. in 19. stol.
20 km
125 B2

Arboretum Volčji potok, Radomlje
drevored (enaka drevesa v vrsti), geometrijski vrt po francoskih vzorih, angleški park; zanimivost: elipsa na sredi geometrijskega motiva je od zgoraj, kjer je stal dvorec, videti kot krog, L. Souvan
19. stol., 20. stol.
20 km
107 B2

Sončni park, Velenje
mestni park, oblikovan v modernističnem duhu, z jezercem, trikotnim cvetličnim motivom, trikotno pergolo, kotalkališčem, vrtni arhitekt K. P. Filipsky,
20. stoletje (1959 – 1960), zanimivost: zgrajen z udarniškim (prostovoljnim) delom
87 km
194 A3

Park ob dvorcu Šenek, Polzela
dva okrasna vrtova, osrednji vrt oblikovan po francoskem vzoru, z zunanjimi stopnišči, obdan z angleškim krajinskim parkom, vrtni arhitekt C. G. Swensson,
19. stol.
63 km
89 B3

Park ob dvorcu Dornava, Ptuj
baročni park (glej francoski vrt), povezan z dvorcem v nedeljivo celoto, stroga simetrija, deli nanizani na osi, na koncu poti delitev v tri drevorede v obliki gosje nožice, veliko kiparskega okrasja, usmerjeni pogledi
18. stol.
145 km
70 B2

Zdraviliški park, Rimske Toplice
vrt geometrijskih oblik, sprehajalne poti z razgledišči,
gozdna trata s tremi orjaškimi sekvojami, pozni angleški krajinski park
18., 19. 20. stol.
71 km
112 B1

LEGENDA:
ime, kraj
glavne značilnosti
čas nastanka
oddaljenost od Ljubljane
Atlas Slovenije, MK, 1992

Izbor pripravila **dr. Ana Kučan**, krajinska arhitektka

ALPSKI BOTANIČNI VRT V TRENTI

Dr. Julius Kugy, pesnik Julijskih Alp, je v delu »Iz minulih dni« o alpskem botaničnem vrtu Juliana v Trenti zapisal:
»Začarani vrtovi rojenic so že zdavnaj izginili. Mračna pravljica o Zlatorogu nam pripoveduje, kako se je zgodilo. Toda tu je nastal nov čarovni vrt, sredi svetle sedanjosti!«

Juliana je prvi in tudi edini alpski botanični vrt v naravnem okolju na slovenskem ozemlju. Leta 1926 ga je ustanovil tržaški posestnik in trgovec Albert Bois de Chesne (1871-1953). Ustanovitelj je poskušal rastlinam ustvariti vsaj podobne življenjske možnosti, kot jih imajo v naravi. Z nasveti mu je pomagal planinski prijatelj Julius Kugy. Sprehod po vrtu naj bi bil sprehod iz dolin na vrhove naših gora.

Vrt leži na slikovitem pobočju Kukle v bližini cerkvice sv. Marije na nadmorski višini približno 800 m. Nekaj deset metrov niže teče smaragdna Soča. Vrt meri 2572 m^2. Namenjen ni samo botanikom, ki se poklicno ukvarjajo z rastlinstvom, ampak predvsem tistim, ki so jim pri srcu gore in narava.

Ko je bila po drugi svetovni vojni Primorska priključena k Jugoslaviji, lastnik ni več mogel skrbeti za vrt. Skrb zanj so najprej prevzeli slovenski botaniki pod strokovnim vodstvom dr. Angele Piskernik. Redno je začel vrt vzdrževati Prirodoslovni muzej Slovenije leta 1949, dokončno pa leta 1962. Od leta 1951 je Juliana zavarovana kot spomenik oblikovane narave.

V vrtu je največ rastlin iz Vzhodnih in Zahodnih Julijskih Alp, Furlanskega hribovja, s kraških košenic in predalpskega sveta, nekaj pa tudi iz Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp. Levo od vhoda so posajene tujke, ki v Sloveniji ne rastejo. Zaradi nizke nadmorske višine in zaradi močnega vpliva sredozemskega podnebja, ki prihaja po dolini Soče, mnoge visokogorske rastline v Juliani slabo uspevajo. Treba je bilo veliko truda in ljubezni, da je vrt zrasel in da živi že skoraj osem desetletij.

V Juliani uspeva okrog 600 različnih vrst rastlin. Med njimi najdemo tudi take, ki rastejo samo pri nas. Od ostalih alpskih botaničnih vrtov po Evropi se razlikuje po pestri mešanici alpskih in kraških rastlin.

Z vrtom je najbolj tesno povezana znamenita *Scabiosa trenta*, trentarski grintavec, ki je postal simbol Kugyjevih mladostnih iskanj. To skrivnostno rastlino je v drugi polovici 18. stoletja našel naravoslovec Balthasar Hacquet. Potem je trentarski grintavec skrivnostno izginil. Mnogi botaniki so ga zaman iskali. Tudi Kugyja je *Scabiosa trenta* pripeljala v Trento, v kraljestvo Zlatoroga. Kasneje so ugotovili, da je to čisto navadna bleda obloglavka, ki raste na kraških gmajnah in na prisojnem skalovju v bližini Jadranskega morja.

V vrtu raste tudi triglavska roža, ki se je v slovenski zavesti ukorenini kot Zlatorogova roža. V svojem pohlepu je človek – lovec – streljal na belega gamsa z zlatimi rogovi, da bi se polastil njegovih zakladov. Iz drobnih kapljic krvi je zrasla čudežna cvetlica in njeni cvetovi in srebrni lističi so ozdravili Zlatoroga. V besu je lovca pahnil v prepad in uničil svoje vrtove. V bajki je poudarjena povezanost med človekom in naravo. Narava je človeku prijazna, če je njegov odnos spoštljiv. Ko prekrši vsa pravila, se mu narava maščuje in hkrati najde še dovolj moči, da iz smrtnih kapelj zbudi novo življenje.

Za simbol alpskega rastlinstva velja planika. Če pa bi izbirali cvetlico, ki naj bi predstavljala slovensko, sončno stran Alp, bi se odločili za zoisovo zvončico, ki drobna in nežna raste iz gole skale. Na naših tleh se je ohranila še iz časov pred ledenimi dobami. Pred več kot dvesto leti jo je v Bohinjskih Alpah in na Storžiču našel botanik Karel Zois; po njem so jo tudi poimenovali. Eden od slovenskih botanikov je zapisal, da je prava »hči slovenskih planin«, saj raste le v gorah na naši strani Alp.

Spomladi vzcveti blagayev volčin, njegovi bledo rumeni cvetovi opojno dišijo. V maju 1837 je eden od kmetov prinesel polhograjskemu grofu Rihardu Ursiniju Blagayu z Gore vejico rumenih jožefic. Tedanji kustos Kranjskega deželenega muzeja Henrik Freyer je volčin opisal kot novo vrsto in jo poimenoval po grofu. Zalo, bledo dafno je v maju 1838 prišel gledat saški kralj Friderik Avgust II., ki se je bolj kot za vladarske posle zanimal za botaniko. Jeseni istega leta je Blagay postavil edinstven spomenik, ki nas še zdaj spominja na visoki kraljevi obisk. Od tod tudi ime kraljeva roža.

Kranjski jeglič ima škofovsko rdeče, rožnate cvetove. Od vseh jegličev, ki rastejo v Sloveniji, je najbolj naš, saj ga zunaj meja naše države ne najdemo. Raste v vlažnih in senčnih soteskah na severnem obrobju Dinarskega gorstva in južno od Ljubljane.
V Juliani nikoli ne vidimo vseh rastlin naenkrat, vedno pa nas razveseli vsaj nekaj cvetlic.
Kugy je o Juliani še zapisal:
»Tako je, kot da bi se vsa presunljiva lepota Trente zbrala prav tukaj, da bi gorskemu vrtiču nudila primeren okvir. Naj dobre zvezde vselej bedijo nad njim.«

dr. Nada Praprotnik

Alpski botanični vrt Juliana v Trenti je odprt od 1. maja do 30. septembra vsak dan od 8.30 do 18.30.
Informacije o vrtu posreduje Prirodoslovni muzej Slovenije:
tel.: 01/241 09 40; fax.: 01/241 09 53 ; e-mail: uprava@pms-lj.si
spletna stran: http://www2.pms-lj.si/juliana/juliana.html

ARBORETUM VOLČJI POTOK

Otroci in odrasli zbiramo najrazličnejše stvari: ta znamke, oni telefonski kartice, tretji takšne ali drugačne sličice in nalepke. Stvari ne zbiramo le posamezni ljudje, zbirajo jih tudi ustanove. Galerije zbirajo umetniške slike in kipe, muzeji zanimive predmete iz preteklosti, knjižnice zbirajo knjige. Tudi arboretum je bil ustanovljen zato, da zbira. Da zbira drevesa in grme z različnih koncev sveta.

Drevesa v arboretumu ne rastejo zato, ker bi jih gojili zaradi lesa kot drevesa v gozdu. Niti ne rastejo zato, da bi rodila sadeže kot jablane in hruške v sadovnjakih. Drevesa v arboretumu Volčji Potok rastejo zato, da so lepa. Da je park barvitejši, so v njem posajene še cvetlice. Nekatere cvetijo samo eno poletje, nato se posušijo; to so enoletnice. Druge preživijo zimo in cvetijo vrsto let; te imenujemo trajnice.

Ljudje lepšamo mesta in vrtove z rastlinami. Kdor želi okrasne rastline bolje spoznati, jih lahko pride gledat v arboretum. Poleg tistih, ki se učijo o rastlinah, pride v arboretum mnogo ljudi kar tako na sprehod. V zelenem in urejenem okolju se mirno sprehodijo in si odpočijejo.

Deli arboretuma

V arboretumu so bili drevesa in grmi posajeni tako, da so nastali v parku različni prizori. V središču parka so prav nizke žive meje iz zimzelenih grmičkov - pušpanov. Žive meje rastejo na zeleni trati. Okoli vodijo potke, ki so posute z belim peskom. Žive meje so posajene tako, da oblikujejo okrasne vzorce. Najlepše so vidni, če jih gledamo s ploščadi, ki je ograjena z marmornimi stebrički. Prizor imenujemo francoski vrt.
Žive meje v francoskem vrtu niso za skrivanje in tekanje, so samo za gledanje. V likih iz pušpana spomladi cvetijo tulipani, poletni in jeseni pa cvetlice dalije. Nad francoskim vrtom je včasih stala graščina, v kateri so živeli lastniki posestva. Kjer je danes Arboretum Volčji Potok, je bilo namreč včasih zasebno posestvo. Graščina je bila med drugo svetovno vojno požgana.
Drugi predeli arboretuma so videti drugače. Drevesa rastejo v skupinah in gozdičih, med njimi so velike travne površine, jezera in potočki. Prizori, ki se zgledujejo po slikoviti podeželski pokrajini, so značilni za angleške parke. Tudi del arboretuma je zasajen v slogu angleških parkov.

Nekaj posebnega je rozarij, to je vrt z vrtnicami. Grmi vrtnic so v pravilnem redu nanizani vzdolž poti. Na vsaki gredici rastejo drugačne vrtnice. Zrastejo različno visoko, imajo cvetove različnih oblik in barv. Nekatere tudi zelo lepo dišijo. Med vsemi cvetovi imajo ljudje najraje vrtnice. Zato si vrtnarji že dolgo

prizadevajo, da bi vzgojiti čimveč čimlepših vrtnic. V rozariju Arboretum Volčji Potok cveti 150 različnih vrtnic.
Vrtnice cvetijo poleti in jeseni. Da v drugih letnih časih rozarij ne bi bil pust so v njem zbrani še zanimivi iglavci. Mnogo je klekov in pacipres. Ti iglavc nimajo dolgih iglic, temveč čisto kratke mesnate luske. Ljudje jim pogost pravijo ciprese. To je narobe, ker prave ciprese rastejo samo ob morju.

Ob bregovih potokov in jezerih rastejo rastline, ki ljubijo namočena tla. N gladini jezer so najbolj slikoviti lokvanji. Najlepši so poleti, ko je vroče. Pole belih cvetijo v Arboretumu Volčji Potok še rožnati, rdeči in rumeni lokvanji Pred zimo njihovi listi potonejo in zgnijejo. Pomlad dočaka živa sam lokvanjeva korenika, ki se skriva v jezerskem dnu. Z nje spomladi odženej listi. Vsak listi ima pecelj, ki je tako dolg, kot je globoka voda.
Na jezerih se zadržujejo vodne ptice. Labode in pisane račke so naselili ljudje divje race mlakarice priletijo same. V arboretumu živi tudi mnogo drobnil ptic. Na starih drevesih v parku in na robu gozda najdejo dovolj hrane skrivališč in kotičkov, kjer si napravijo gnezda.

Drevesa
V arboretumu so zbrana drevesa, ki jih drugje redko vidimo. Najstarejše drev je lipovec, ki raste na robu gozda ob poti k razvalinam starega gradu. Star j dvesto let in zdrav kot dren. Številna drevesa so iz tujih krajev. Od lipovc vidimo ginko. Listi ginka so silno nenavadni, ker imajo obliko pahljačic. Š bolj nenavadna je ginkova zgodovina. Prav takšna drevesa so rasla na zemlji ž v sivi davnini, še preden so po svetu lazili dinozavri. V naravi so se gink ohranili samo na Kitajskem.
Najmogočnejši v okolici francoskega vrta je tulipanovec. Visoko in košat drevo je doma v Severni Ameriki. V Ameriki raste ob rekah tako, kot pri na topoli. Na francoski vrt gledata tudi dve cedri. To sta iglavca s srebrnim iglicami, ki izvirata z gorovja Atlas v Afriki. Kdor želi šteti, bo v Arboretum Volčji Potok naštel 2.500 različnih grmov in dreves. Večina jih izvira iz Azij in Amerike.

Arboretum Volčji Potok je zanimiv v vseh letnih časih. Največ ljudi ga obišč spomladi, ko cvetijo tulipani. Veliko obiskovalcev pritegne jesen, ko s barvajo listi. Poleti je tu lepo, ker je pod drevjem prijetno sveže. Zanimivo j tudi pozimi, ko lahko opazujemo gole krošnje. Ko se na vejicah nabere ivje, s skoraj tako lepe kot takrat, ko jih krasijo cvetovi.
Arboretum je odprt vsak dan v letu od osmih zjutraj do mraka. Ke vzdrževanje parka veliko stane, je potrebno plačati vstopnino.

Matjaž Mastnak

BOTANIČNI VRT V LJUBLJANI

Botanične vrtove si lahko ogledate v mnogih deželah po svetu. Ime botanični vrt se nanaša na botaniko, to je vedo o rastlinah. V Ljubljani imamo Botanični vrt že od leta 1810. Njegova zgodovina je zapisana v listih Marmontove lipe, ki je najstarejše drevo v vrtu.
Obišči v najstarejšem delu vrta staro lipo!

Deli botaničnega vrta

1. arboretum
2. rastlinski sistem
3. barje
4. mlaka
5. skalnjak
6. rastlinjak
7. gojitveni del

1 - Arboretum ali drevesni vrt

To je del, kjer rastejo predvsem različni predstavniki dreves in grmovnic. Večji del arboretuma je v najstarejšem delu vrta. Poiščite za staro hišo mogočno drevo - dvokrpi ginko, ki mu pravimo tudi živi fosil. Njemu podobna drevesa so rasla na Zemlji že v času dinozavrov.

2 - Rastlinski sistem

Namen botaničnega vrta je predstaviti ljudem čim večje število rastlinskih vrst iz različnih delov sveta. Rastline so opremljene s tablicami, na katerih so napisana imena rastlin in še nekateri drugi podatki. Botanični vrt v Ljubljani je osnoval slovenski botanik Franc Hladnik. Po njem se imenuje rastlina, ki raste samo v Trnovskem gozdu in nikjer drugje na svetu - hladnikija. Poišči jo na gredicah rastlinskega sistema!

3 in 4 - Barje in mlaka

Oglej si cvetoče lokvanje v mlaki in nariši lokvanjev list!

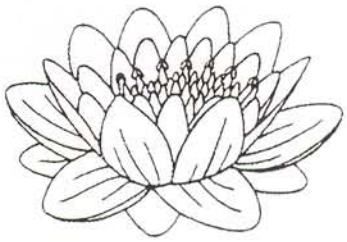

5 - Skalnjak

Zasaditev rastlin v večini vrtov je urejena tako, da daje vrtu čim lepši izgled. V botaničnih vrtovih pa so rastline posajene tako, da jih lažje in bolje predstavimo: v rastlinskem sistemu rastejo skupaj rastline, ki so med seboj sorodne, v drugem delu vrta pa rastline, ki v naravi rastejo v podobnih življenjskih okoljih, npr. visoko v gorah ali na Krasu. Zakaj pravimo temu delu Botaničnega vrta skalnjak?

6 – Rastlinja

Nekatere rastline lahko pri nas rastejo le v rastlinjakih. To so posebni prostori, ki so primerno ogrevani in vlažni, da lahko v njih uspevajo tudi rastline, ki so doma v toplejših delih sveta. Ali poznaš narisano rastlino?

7 - Gojitev rastlin

V botaničnem vrtu rastline gojimo, opazujemo, pogosto tudi raziskujemo. Vsako leto nabiramo semena rastlin in jih posebej hranimo. V vrtu še posebej skrbimo za rastline, ki rastejo samo v Sloveniji, ki v naravi izginjajo ali pa so ogrožene.

Kje nas najdete?

Botanični vrt v Ljubljani je na Ižanski cesti 15. Odprt je vsak dan, od aprila do oktobra: 7.00 - 19.00, od novembra do marca: 7.00 - 17.00. Pridite kdaj v naš vrt na otroško delavnico. Program in urnik delavnic si oglejte na naši spletni strani: http://rcul.uni-lj.si/~bfbgarden/index.html. Lahko nam tudi pišete: bfbgarden@uni-lj.si ali nas pokličete: 01/427-12-80.
Predvsem pa nas obiščite!!

Helena Lesar, Alenka Marinček in **Jože Bavcon**

TRIGLAVSKI NARODNI PARK
SOŠKA POT

Zgornji del Soške poti z začetkom pri izviru Soče in koncem pri Domu Trenta, osrednjem info- središču TNP, združuje toliko izjemnih naravnih in kulturnih posebnosti morda najskrivnostnejše doline Julijskih Alp, da jih človek ob prvem obisku le težko dojame in sam pri sebi uredi. Zahtevnost gorske narave in odgovor vsega živega v njej sta v Trenti oblikovala najbolj sonaravno od znanih oblik prilagajanja človeka razmeram v dolinah Julijskih Alp.

Osnovna zamisel pri izdelavi Soške poti je bila povezati stare trentarske steze v naravoslovno pot, ki popotnika vodi po mirnih predelih doline, stran od ceste in hrupa, od izvira Soče do Bovca. Kmalu po izviru opazimo na razglednem kraju mogočni spomenik dr. Juliusa Kugyja, delo Jaka Savinška, tik pod spomenikom pa skromno, v strmo reber prislonjeno Turarjevo domačijo, značilno trentarsko hišo, ki celo z današnjo zapuščenostjo in samoto izpričuje težavnost kmečkega življenja v Trenti. Korita in soteska Mlinarice ustvarjajo s svojo divjostjo kontrast kulturni krajini.

Alpinum Juliana leži na prisojni legi na pobočju niže v dolini. V njem je strnjena pestrost rastlinskega sveta Julijskih Alp. Cerkev Device Marije Lavretanske s Tožbarjevo domačijo, ostanki nekdanjih fužin v Trenti in skromno trentarsko pokopališče s pripojenim vojaškim pokopališčem iz I. svetovne vojne zaokrožajo vrsto naravnih in kulturnih posebnosti Zgornje Trente.
Dom Trenta, osrednje informacijsko središče TNP Na Logu, ob koncu opisanega dela poti pomaga urediti vtise in dostojno predstavi veličastnost gorske narave in kulturne krajine Julijcev ter njeno velikopotezno zavarovanje.

Trajanje strokovno vodenega ogleda: 4-5 ur.

HERBARIJSKE ZBIRKE PRIRODOSLOVNEGA MUZEJA SLOVENIJE

Herbarij je zbirka posušenih in sistematično urejenih rastlin. Izraz izvira iz latinščine: beseda *herba* pomeni rastlina. Herbariji so namenjeni učenju in raziskovanju.

Starejše herbarijske zbirke so del naše kulturne dediščine, del zgodovine botanične vede pri nas. V njih se skriva botanični spomin dežele. Stare herbarije hrani Prirodoslovni muzej Slovenije in obsegajo okoli 50.000 herbarijskih pol. Med njimi je tudi najstarejši znani herbarij na Slovenskem, ki nosi letnico 1696 in ga je uredil zdravnik Janez Krstnik Flysser iz Ljutomera. Zbirka je v obliki velike knjige z lesenimi platnicami, ki so vezane v usnje. Na 204 straneh so prilepljene posušene rastline, ki so razporejene po abecednem redu začetnic uporabljenih latinskih imen. V herbariju ni nobenih podatkov o nahajališčih. Velika večina rastlin je značilnih tudi za naše kraje od morske obale do vrhov, nekaj pa je okrasnih vrst. Zanimivost je krompir, ki je bil v tistih časih okrasna rastlina.

Herbariji iz druge polovice 18. stoletja in iz 19. stoletja so že klasične zbirke posameznih listov oziroma pol, na katerih so posušene rastline ponavadi prilepljene. Opremljene so z listki, na katerih je zapisano vsaj latinsko ime vrste. Prirodoslovni muzej Slovenije hrani zbirke mnogih naravoslovcev, ki so nabirali rastline na naših tleh. Dragocene so zbirke Balthasarja Hacqueta, Karla Zoisa, Franca Hladnika, Henrika Freyerja, Valentina Plemla in mnogih drugih.

Posebna zanimivost so eksikatne (posušene) herbarijske zbirke, ki so izhajale v večih izvodih in so imele tiskane etikete. Avtor oziroma urednik zbirke je pole pošiljal v centurijah, po 100 skupaj. Pri takih zbirkah so sodelovali različni botaniki. Ena od prvih takih zbirk je bila Nemška posušena flora (Flora Germanica exsiccata), ki je nastajala v letih od 1830 do 1845. Obsega 2600 pol in pri njenem nastajanju so sodelovali tudi kranjski (slovenski) botaniki. Prirodoslovni muzej Slovenije hrani enega od redkih popolnih izvodov te znamenite zbirke.

dr. Nada Praprotnik

LITERATURA

Bernard, Anka (1999). Okrasni vrt. Ljubljana: Založba Kmečki glas.

Burgess, Marshall (1981). Garden Art. New York: Walker and Company.

Burohart, Anneliese; Peters, Paulhans; Pretzi, Guido (1983). Licht im Park, Licht im Garten. München: Bindung Wappes.

Church, Thomas D. (1955). Gardens are for People. New York: Reinhold Publishing Corporation.

Craig, Campbell S. (1978). Water in Landscape Architecture, New York: Van Hostrand Reinhold Company.

Evans, Hazel (1987). Atrijski vrt. Ljubljana: Mladinska knjiga, Založba CZNG.

Foure, Gabriel (1959). Jardins de Rome. Paris: B. Arthaud.

Graham, Thomas Stuart (1979). Gardens of the National Trust. Norwich: The National Trust, Weidenfeld and Nicolson.

Grant, John A.; Grant, Carol L. (1954). Garden design ilustrated. Washington: University of Washington Press.

Hillier, Malcom (1993). Vrt v malem. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Hobhouse, Penelope (1997). Plants in Garden History: An Illustrated History of Plants and Their Influence on Garden Styles – from Ancient Egypt to the Present Day. London: Pavilion Books Limited.

Kreuter, Maria-Luise (1989). Biovrt. Ljubljana: DZS.

Krstić, A. (1964). Vrtna umetnost – istorijski pregled. Beograd: Šumarski fakultet.

Magrini, Gigliola (1974). Vivere Con Fiori, Balconi, Terrazzi, Giardini. Milano: Fratelli Fabri Editori.

Obad – Ščitaroci, Mladen (1989). Perivoji i Dvorci Hrvatskog Zagorja. Zagreb: Školska knjiga.

Ogrin, Dušan (1993). Vrtna umetnost. Ljubljana: Pudon: EWO.

Owen, Jane (1990). Eccentric Gardens. New York: Villard Books a division of Random House.

Paul, Anthony; Rees, Yvonne (1987). Vodni vrt. Ljubljana: Mladinska knjiga, Založba CZNG.

Praprotnik, Nada (1997). Alpski botanični vrt Juliana v Trenti. Ljubljana: Prorodoslovni muzej Slovenije.

Prouteau, Pierre (1975). Jardin Aujourd'hui tom 2. Angers Cedex: Edition de l'Arpeps.

Remon, Georges (ni letnice). Les jardins de l'antiquite a nos jours. Paris: Libraire D'art R. Ducher.

Roussel, R. (ni letnice). Comment réaliser son jardin. Paris: Editions Charles Massin.

Rozman, Irena; Zupančič, Tatjana (1987). Knjiga o vrtu. Ljubljana: Centralni zavod za napredek gospodinjstva.

Visick, Jacquey (1978). Planning a town garden. London: Design Council 28 Haymarket.

O AVTORICAH

Anka Hribar Košmerl je profesorica matematike in akademska slikarka. Po mnogih prebranih matematičnih in strokovnih knjigah trenutno skupaj z možem Bogom, hčerko Urško in sinom Lovrom prideluje na svojem vrtu čaje, rožice in dišave. Na svojih slikah in platnih najraje prikazuje lepoto narave.

Gordana Schmidt je arhitektka, ki pa dela z otroki tudi kot koreografka, kostumografka in scenografka pri njihovih predstavah. Študentom Pedagoške fakultete v Ljubljani predava plesno izražanje. Pred leti se je pol leta sprehajala po Južni Ameriki ter občudovala tamkajšnje rastlinstvo in vulkane. Trenutno sredi travniških rastlinah in metuljev v Trenti uživa s hčerko Nino, sinom Jašo, zetom Sašom, vnukom Erikom in vnukinjo Karin.

Anica Zakrajšek je krajinska arhitektka. Študij in življenje sta jo vodila od severne do južne Evrope. Trenutno proučuje novozelandske ptice kivije ter se z možem Dušanom in psom Kalijem sprehaja ob obali Tihega oceana.

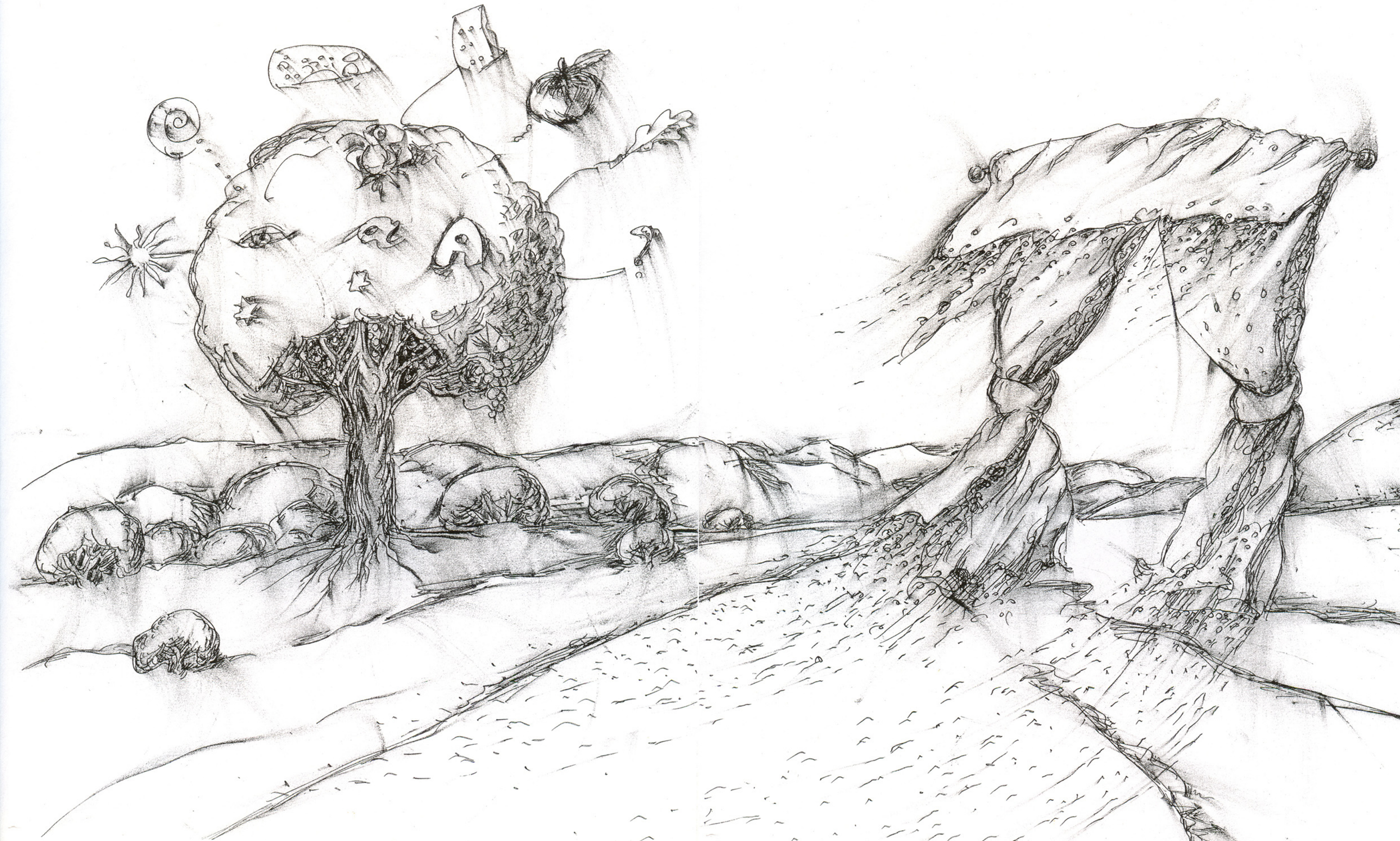

Ne-znano

Naš namen je otrokom približati park z estetskega in umetniškega vidika ter jih spodbuditi k samostojnemu lastnemu spoznavanju in ustvarjanju, saj jim izkustveno učenje daje največ. Ob tem občutijo naravo kot spodbudo za lastno ustvarjanje na različnih umetniških področji.